

**Társadalmi Megújulás Operatív Program
Regionális Pedagógiai Kutató és Szolgáltató Központ kialakítása
pedagógusképző intézmények együttműködésére
TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0002**

13. alprojekt:

„Módszertani szttenderdek a pedagógusjelöltek pályaalkalmasságára
és a képzés eredményességére irányuló kutatáshoz”

**A tanári pályaalkalmasság megítélésének
módszerei**

Szerkesztette:
Dávid Mária

Eger, 2011

Eszterházy Károly Főiskola

A tanári pályalkalmasság megítélésének módszerei

Szerzők:

Dávid Mária – Hatvani Andrea – Taskó Tünde – Magyar István –
Nagyné Fóris Katalin – Estefánné Varga Magdolna – Sallai Éva

Lektorok:

Bratinkáné Magyar Éva – Takács Ildikó

Nyelvi lektor:

Lőrincz Julianna

Társadalmi Megújulás Operatív Program
Regionális Pedagógiai Kutató- és Szolgáltató Központ kialakítása pedagógusképző
intézmények együttműködésére
TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0002
13. alprojekt

ISBN 978-963-9894-88-4

**Kiadó: Eszterházy Károly Főiskola
Eger**

A kiadásért felelős
az Eszterházy Károly Főiskola rektora
Műszaki szerkesztő: Nagy Sándorné

Készítette: az Eszterházy Károly Főiskola nyomdája
Felelős vezető: Kérészy László

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	5
2. Dávid Mária: A tanári pályaalakmasság megítélésének szakmai koncepciója	7
3. Dávid Mária: Korszerű tanári pályaprofil	11
4. Dávid Mária – Hatvani Andrea – Taskó Tünde: A tanári pályaelorientációs szakasz önismeretet támogató kurzusa	17
5. Magyar István – Nagyné Fóris Katalin: Az iskolai tapasztalatszerzés feladatai a tanári pályaelorientáció szakaszában	69
6. Estefánné Varga Magdolna – Sallai Éva: A tanári felvételi eljárásban alkalmazható módszerek a pályaalakmasság megítélésére	93

1. BEVEZETÉS

A TÁMOP 4.1.2-08/1/B pályázat 13 alprojektje keretében átfogó kutató-fejlesztő tevékenységet folytattunk a tanárjelöltek pályaalalmassági vizsgálatának, a képzési kimenet sztenderdjeinek és a pedagógus életpálya – modell kritériumszintjeinek kidolgozására. A kutató – fejlesztő tevékenység keretében a pályaalalmasság és a kritériumszintek megítélésére – értékelésére alkalmas eszközök kifejlesztésére is sor került.

Az alprojektben az Eszterházy Károly Főiskola, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem, a Miskolci Egyetem és a DPSZI munkatársai vettek részt. A kutató – fejlesztő tevékenység 2009 októberében kezdődött, és 2011 augusztusában ért véget.

A kutatási tevékenység keretében a témára vonatkozó helyzetelemzés készült, országtanulmányok és interjúk segítségével. Áttekintettük, hogy a nemzetközi gyakorlatban milyen megoldásokkal találkozunk Európában és az Egyesült Államokban a tanári pályára bocsátás feltételeire, és a sztenderdekre vonatkozóan. A kutatók kidolgozták a tanárképzés nemzetközi gyakorlatának feltárására alkalmas szempontsört. A szakirodalomban található adatokat és a külföldi partnerek által szolgáltatott adatokat ennek megfelelően gyűjtötték és rendszereztek. Az adatgyűjtést egy kérdőív is segítette, amellyel a tanulmányozott ország szakembereitől kaptak a tanárképzés struktúrájára vonatkozó információkat.

A következő országok gyakorlatát tekintettük át a pályaalalmasság megítélése és a sztenderdek szempontjából: Franciaország, Finnország, Nagy-Britannia, Anglia, Ausztria, Románia, Olaszország, Németország, Egyesült Államok, Hollandia. Elkészült a pedagógusok-személyiségére vonatkozó kutatások összegzése is, és figyelembe vettük a törvényi szabályozást.

A helyzetelemzés másik része **a hazai igények, szükségletek figyelembe vétele**, melynek feltárása **félig strukturált mélyinterjúkat** készítettünk. Az interjúalanyok kiválasztásánál ügyeltünk arra, hogy a közoktatás és a felsőoktatás igényeit, szakmai dilemmáit és korszerűsítési törekvéseit jól ismerő gyakorló szakemberektől nyerjünk adatokat. Összesen 42 mélyinterjú készült. A kutatási tevékenység eredményeit szakértői team munka módszerével 2 napos workshop

keretében összegeztük 2010 júliusában és a kutatási eredményekre alapozva elindítottuk a fejlesztő munkát.

A fejlesztő munka kivitelezésére két szakmai teamet hoztunk létre. Az első munkacsoport a pályaalakmasság kritériumainak kidolgozásán és annak megítélésére használható módszertani eszköztár kialakításán munkálkodott. A második munkacsoport: A képzés kimeneti sztenderdjeinek és a pedagógus életpálya – modell kritériumszintjeinek a meghatározásán valamint ezek megítélésére módszertani eszköztár kialakításán dolgozott. 2011. januárjában 1 napos workshopon a két munkacsoport eredményeinek szakmai vitáját folytattuk le, majd 2011. áprilisában országos vitára bocsátottuk az eredményeket.

Ez a kiadvány az országos vitában kapott visszajelzéseket is figyelembe véve a ***tanári pályaalakmasság megítélésére alkalmazható módszerekről készített kutató-fejlesztő tevékenység eredményeit tartalmazza.***

2. DÁVID MÁRIA: A TANÁRI PÁLYAALKALMASSÁG MEGÍTÉLÉSÉNEK SZAKMAI KONCEPCIÓJA

A tanári pályára való alkalmasság megítélésének szükségessége régóta foglalkoztatja a szakmai közéletet és a laikus közvéleményt egyaránt. Úgy tűnik, annak a fontosságát mindenki elismeri, hogy a tanári pályára csak az lépjen, aki erre alkalmas, de a pályalkalmasság megítélésének hogyanjáról már erősen megoszlanak a vélemények.

A TÁMOP 4.1.2-08/1/B pályázat 13. alprojektje keretében lefolytatott kutató-fejlesztő munkában arra vállalkoztunk, hogy kidolgozzuk a tanárjelöltek pályalkalmassági vizsgálatának egy lehetséges modelljét, és az annak megítélésére alkalmazható eszközöket, módszereket fejlesszünk ki. A szakmai koncepció kialakításánál figyelembe vettük a nemzetközi és hazai helyzetelemző kutatásunk eredményeit, és az aktuális törvényi szabályozást.

Az 1993. évi XCIII Törvény (Mvt) 49. § értelmében, a munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha:

- „annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik,
- foglalkoztatása az egészségét, testi épségét, illetőleg a fiatalkorú egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja,
- foglalkoztatása az utódaira veszélyt nem jelent,
- mások egészségét, testi épségét nem veszélyezteti, és a munkára – külön jogszabályokban meghatározottak szerint – alkalmasnak bizonyult.”

Alapelvek a tanári pályalkalmasság értékeléséhez:

- A tanári pályalkalmasság megítélésére szolgáló módszerek kifejlesztése előtt ***szükségesnek láttuk egy korszerű tanári pályaprofil-leírás elkészítését***, amely a foglalkozás jellemzésén túl a tanári pályához szükséges személyiségjellemzőket, és a pályalkalmasságot mutató kritériumokat is tartalmazza. (3. fejezet) *A pályalkalmasság megítélésénél a pályapro-*

fil és a tanári pályára jelentkezők személyiségprofiljának összehasonlítása történik meg.

- A pályaalakmasság megítélésére kifejlesztett módszerekben törekedtünk arra, hogy igazodjanak tanári pálya követelményeihez, a korszerű tanári pályaprofilban leírt tulajdonságoknak azt a szintjét ragadják meg, amelyek a képzésbe lépés idején elégségesek, és biztosítják a szakmai képzés sikerét.
- *A tanári pályaalakmasság megítélését szolgáló módszertani eszköztár olyan értékelési eljárások kifejlesztését jelenti, amelyek alkalmazhatók a felvételi eljárás és a képzés keretében a pedagógusjelöltek pályaalakmasságának megítélésére.*
- A nemzetközi és hazai tapasztalatok és a szakértői vélemények alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy ***a tanári pályára való alkalakmasság megítélésénél nem egyszeri mérésre, nem pszichológiai tesztekkel történő vizsgálatra van szükség, hanem egy olyan értékelési folyamatra, melyen belül lehetőséget kell adni az önértékelésre, („önszelektációra”), és a külső értékelésre egyaránt. A kifejlesztett módszertár mindkét aspektust támogatja.***
- Fontosnak tartottuk, hogy ebben a folyamatban az alkalakmasság megítélésére kidolgozott módszerek fejlesszék a leendő tanárjelöltek reflektivitását, az önreflexiót és a pedagógiai helyzetekre adott reflexióikat egyaránt.
- Arra törekedtünk, hogy olyan módszereket fejlesszünk ki, amelyben a pályaalakmasság megítélése egy interaktív folyamat, a képzők és a hallgatók között.
- **4 területre fordítottunk kiemelt gondot:**
 - A tanári foglalkozásra vonatkozó pályaismeret fejlesztésére
 - Az önismeret fejlesztésére, a tanári pálya szempontjából fontos személyiségtulajdonságok tekintetében
 - A gyakorlattal való szembesülésre, hogy lehetőségük legyen a tanári pályára jelentkezni szándékozó hallgatóknak kipróbálni magukat tényleges iskolai szituációkban
 - A neveléstudománnyal kapcsolatos gondolkodásmód vizsgálatára és folyamatos fejlesztésére
- A folyamaton belül a fejlődés lehetőségét meg kell adni, és azt is figyelembe kell venni az alkalakmasság megítélésénél.

A pályaalakmasság megítélésének értékelési pontjai és az alkalmazható módszerek

Azt, hogy mikor lehet mérni a tanárjelöltek pályaalakmasságát, nagyban befolyásolja a felsőoktatás képzési struktúrája, a felvételi rendszerének és tanári képesítés megszerzésének aktuális szabályozása. Jelen koncepcióban igyekezünk olyan modellt kidolgozni, amely minden felsőoktatási képzési struktúrába beilleszthető.

1. és 2. értékelési pont (illetve értékelési-önértékelési folyamat): a BA képzés szakaszában, /vagy a tanári pályára való jelentkezést megelőzően /vagy a tanárképzés első évfolyamán történik. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a leendő tanárjelöltek legalább fél éven keresztül részt vehessenek kétféle gyakorlati kurzuson. Csak ezen kurzusok teljesítését követően jelentkezhetnek a tanári szakra és/vagy folytathassa tanulmányait a tanári szakon.

- **1. értékelési pont: *Önismertetet-fejlesztő tanári pályaaorientációs kurzus:*** (legalább 2 kreditnek megfelelően), Az alkalmazott módszerek lehetőséget adnak a hallgatóknak/jelentkezőknek önismertetük fejlesztésére, a tanári pályaprofil megismerésére, és annak átgondolására, hogy saját személyiségtulajdonságaik mennyire illeszkednek a tanári pálya követelményeihez. (A kurzuson alkalmazható módszerek leírását a módszertani füzet 4. fejezete tartalmazza.)
- **2. értékelési pont: *Iskolai tapasztalatszerző gyakorlat:*** (legalább 2 kreditnek megfelelően). Az iskolai gyakorlaton lehetőségük van a hallgatóknak/jelentkezőknek kipróbálni magukat iskolai környezetben, és visszajelzéseket kapni a tanulóktól, a társaiktól és szakvezető mentortanáraiktól a tanári pályára való alkalakmasságukról. (A kurzuson alkalmazható módszerek leírását a módszertani füzet 5. fejezete tartalmazza.)
- **3. értékelési pont: *A tanári felvételi eljárásban:*** motivációs beszélgetésen kell részt venniük a leendő hallgatóknak, ahol az egészségügyi alkalakmasságot igazolni kell, és a pályaalakmassági szempontoknak megfelelően a felvételi bizottság pontozza a motivációs beszélgetésen nyújtott teljesítményüket. (a motivációs beszélgetésen alkalmazható módszerek leírását a módszertani füzet 6. fejezete tartalmazza) Amennyiben a felsőoktatás tanárképzési struktúrája indokolja, úgy az 1. - 2./ és 3. értékelési pont sorrendje felcserélhető.

- **4. értékelési pont: A pedagógus-életpályamodell 0. szintjének kell megfelelni. Az összefüggő komplex iskolai gyakorlat előtt álló hallgatókkal szemben támasztott követelmények teljesülését kell megvizsgálni.** (Az alkalmazható módszereket a tanári pálya szakmai sztenderdjeinek értékelésére alkalmas eszköztárat bemutató módszertani füzet tartalmazza)
- **5 tanár) kell megfelelni. A diploma megszerzése előtt álló hallgatónak bizonyítania kell, hogy alkalmas a diplomás tanár státusszal együtt járó feladatok elvégzésére.** (Az alkalmazható módszereket a tanári pálya szakmai sztenderdjeinek értékelésére alkalmas eszköztárat bemutató módszertani füzet tartalmazza)

Ez a modell a tanári pályára való alkalmasságot tehát öt értékelési ponton keresztül, a képzésbe lépés előtt és a képzés folyamatába ágyazottan is vizsgálja. Folyamatosan visszajelzést ad a tanárjelölteknek a kompetenciáik fejlettségi szintjéről, és ezáltal elősegíti a személyes fejlődésüket vagy azt a döntést, hogy változtassanak a pályaelképzelésükön, amennyiben azt a visszajelzést kapják, hogy nem alkalmasak a tanári hivatásra. Ugyanakkor több értékelési ponton a külső értékelőknek, tanárképző szakembereknek is lehetőségük van arra, hogy ne engedjék belépni a tanárképzésbe a jelentkezőket, ha erre nem alkalmasak, vagy ne engedjék továbblépni a képzésben a tanárjelölteket, ha pedagógiai kompetenciáik szintje nem alakul a követelményeknek megfelelően.

3. DÁVID MÁRIA: KORSZERŰ TANÁRI PÁLYAPROFIL

Hogyan ítélnék meg a tanárképzésre jelentkező hallgatók pályaalakmaságát, ha nem lenne viszonyítási pontunk, amihez képest a jelentkezőknek meg kell felelniük a feladatra. A pályalélektani szakirodalom a pályaprofil tartja egy olyan kiindulópontnak, amelyet az alkalmasság vizsgálatánál figyelembe kell venni.

„Az alkalmasságvizsgálatot pályaprofil (vagy legalább: munkaköri követelmények) ismeretében, a feladatban releváns szerepet játszó funkciókat és folyamatokat vizsgáló módszeregyüttesekkel végzik, és figyelembe veszik az életkori, egészségi, pszich.-i kontraindikációkat”... írja Hódos Tibor.

<http://www.kislexikon.hu/alkalmassagvizsgalat.html>

„A pályaprofil az adott tevékenység sikeres végzésének követelményeit tartalmazza, e szempontból tehát az alkalmassági követelmények meghatározásának eszköze....

A pályaprofilnak (pályatükörnek) tartalmaznia kell az adott tevékenység minden fontos jellemzőjét az egyes tulajdonságok közötti összefüggéseket, mégpedig úgy, hogy azok speciális szakismeret nélkül is áttekinthetők és érthetők legyenek.” (Gál Anna:

<http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2001/3/07/chapter1.htm>)

Ha a tanári pályára való alkalmasságot szeretnénk megítélni, szükség van a tanári szakma professzionális leírására, és ehhez illeszkedve választhatók ki az alkalmasság adekvát vizsgálati módszerei. Ezért készítettük el a TÁMOP 4.1.2-08/1/B pályázat 13 alprojektje keretében a korszerű tanári pályaprofil.

A korszerű tanári pályaprofil készítése dokumentumelemzés, interjú és szakértői csoportmunka módszerével történt. A pályaprofil elkészítése során figyelembe vettük a FEOR tanári pályaleírását, a www.epalya.hu pályainformációs weblapon található részletes szakmaismereteket, az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján (www.afsz.hu) található munkaerő-piaci elemzéseket, valamint a pályázatban lefolytatott helyzetelemző kutatás eredményeit. A kutatási

tevékenység során 2010. április 15 és június 15 között 42 félig strukturált mély-interjú készült, a közoktatás és a tanárképzés területén évtizedek óta dolgozó, gyakorló szakemberekkel, egyetemi oktatókkal, iskolavezetőkkel, gyakorlott szakvezetőkkel, és gyakorló pedagógusokkal. A kutatók kifejlesztették az interjú szempontsorát és kulcskérdéseit, lebonyolították és rögzítették az interjúkat, majd egy összefoglaló tanulmányban bemutatták valamint a korszerű tanári pályaprofilba beépítették a kutatás eredményeit.

Korszerű tanári pályaprofil

Feladatok és tevékenységek:

A tanár fő tevékenysége, hogy a közoktatási intézményekben tanuló diákok nevelését, oktatását látja el. Az általa tanított műveltségi területek, tantárgyak tantervi követelményeinek, és tanulási sajátosságainak ismeretében olyan feltételeket biztosít, amelyek hatására a tanulók kialakíthatják saját, gyakorlatban alkalmazható tudásukat. Megvalósítja a tantárgyban rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket is. Feladata a tanulási folyamat irányítása, és a tudás ellenőrzése. Feladatait a közoktatási törvény előírásai és az intézmény pedagógiai programja alapján végzi. A tanulói személyiség fejlesztésére vonatkozó tantervi célkitűzéseknek megfelelően megtervezi munkáját. Helyi tantervet, tanmenetet, tematikus tervet és óratervet készít, figyelembe véve a tanulók életkorát, képességeit, érdeklődését, előzetes tudását és tapasztalatait, szociális felkészültségét.

A tanár feladatai összetettek. A pedagógiai céloknak megfelelően alkalmaz motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszereket. Kiválasztja a megfelelő tanulás-szervezési formát. Hatékonyan és szakszerűen alkalmazza a hagyományos és az információs-kommunikációs technikákra épülő taneszközöket, digitális tananyagokat a tanulási – tanítási folyamatban. A kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő kapcsolatrendszer megteremtésével, az együttműködési elvek és formák közös kialakításával és elfogadásával nyugodt, biztonságos és az eredményes tanulási környezetet teremt.

A tanítási órákon kívül a tanár kijavítja a különböző házi feladatokat, dolgozatokat, emellett felkészül következő óráira, elkészíti aktuális óravázlatait, prezentációit, taneszközeit. A gyermekek fejlődése érdekében meghatározott időnként szülői értekezletet, fogadóórát tart, együttműködik más szakemberekkel. A tanórán kívüli tevékenységek is sokrétűek lehetnek, a tanulók felügyelete, más

rendezvényekre való kísérése, szakkörök, iskolai rendezvények tartása, szervezése, stb. Nagyon fontos, hogy a tanár folyamatosan fejlessze önmagát, szakmai tudását és módszereit. Emellett a tanár adminisztrációs feladatokat is ellát (naplók kitöltése, jelenléti ív, kisebb statisztikai összesítések elvégzése stb.). Külön megbízásra többletfeladatokat is ellát, pld. osztályfőnöki munka, mentorálás, gyermekvédelmi feladatok.

Munkakapcsolatok:

A tanár az iskolai szervezet tagjaként együttműködik a tanulókkal, a tanár kollégáival és az iskola más munkatársaival, a szülőkkel, a tanulók és az iskola életében szerepet játszó más szakemberekkel, (orvos, pszichológus stb.) intézményekkel, szervezetekkel (önkormányzat, nevelési tanácsadó, gyermekjóléti szolgálat, ifjúsági ház stb.)

Munkaeszközök:

A pedagógus legfőbb „munkaeszköze” saját személyisége, de ezen túlmenően nagyon sokféle tárgyi eszközt is használ pedagógiai céljai elérése érdekében. Hagyományos és elektronikus taneszközöket és irodaszereket kezel. (tankönyvek, füzetek, szemléltető eszközök a tanított szaktárgy specifikumainak megfelelően, számítógépek, kivetítők, interaktív táblák, tollak, ceruzák stb.)

Munkakörülmények:

A tanárok dolgozhatnak alap-, közép-, illetve felsőfokú állami és magán tanintézetekben.

A munkavégzés zömében zárt és fűtött épületekben, tantermekben, irodákban folyik, de előfordul, hogy bizonyos tevékenységeket a szabadban kell végeznie. (pl. az udvari felügyelet ellátása, vagy tanulók kísérése osztálykirándulásra).

Munkarend: A tanárok általában reggel 8-órától délután 13–15 óráig tanítanak az iskolákban heti 5 munkanapon. A tanórán kívüli foglalkozások azonban délutánra esnek (tanulószoza, szakkörök, felzárkóztató órák) és kivételes esetben hétvégét is érinthetik (kirándulások, versenyek). Ezen túlmenően a pedagógusok kötelesek részt venni az intézményi szakmai értekezleteken, összejöveteleken. A felsőfokú tanintézetben dolgozók órái valamivel rugalmasabbak, viszont a nap bármely szakában reggeltől estig lehetnek óráik.

Pályakövetelmények:

Fizikai igénybevétel – megterhelés: A tanári munkában az érzékszervek nincsenek kitéve a mindennapi élethelyzetektől eltérő igénybevételnek, azonban az ingerek pontos érzékelése lényeges. A sok olvasás (órai készülés, tanulói munkák ellenőrzése) és a számítógépen végzett feladatok fokozottan igénybe veszik a szemet. A napi 5–6 tanítási óra megtartása a légző- és a beszélőszerveket igen nagy megterhelésnek teszi ki, fokozottan igénybe veszi a hangszálakat. A tanári pályán a legsúlyosabb megterhelés maga a sok beszéd. Időnként előfordul a krónikus gégehurut, hangszálggyulladás. Emellett az egy helyben állás, vagy a tanulók felügyelete közbeni járkálás jelent fizikai igénybevételt. A tanári pálya jó állóképességet igényel, ehhez a pályához ép mozgásrendszerre van szükség.

Egészségügyi követelmények: A tanári pályán dolgozók a fiatal felnövekvő generációkkal foglalkoznak, az ő fejlődésükre gyakorolnak jelentős hatást, ezért a mentális egészség, a személyiség egészségessége alapvető fontosságú pályakövetelmény. A nem kompenzálható látás és hallás fogyatékoság akadályt jelent a pálya gyakorlása során. A tanárok legfőbb tevékenysége a kommunikáció, ezért a kommunikáció gátoltsága, amely lehetetlenné teszi a célcsoporttal való kapcsolattartást, kizáró oknak számít. (Beszédhiba, hangképző szervek fogyatékosága, nehezített beszédértés vagy szóbeli kifejezőképesség.)

Elvárt képességek és személyiségtulajdonságok

A tanári hivatás gyakorlásához különféle személyiségvonások meglétére és szakmai felkészültségre van szükség. A tanári pályán szükséges kompetenciákat a képzés képesítési követelményei fogalmazzák meg. A pályára való alkalmasság megítélésénél fontos, hogy a jelentkező rendelkezzen olyan képességekkel, amelyek lehetővé teszik a képzés során a tanári kompetenciák kialakítását. Az alkalmasság szempontjából fontos tulajdonságok: jó intellektuális képesség, jó memória és koncentráció, a figyelem megosztásának képessége. Átlagos szintű kézügyesség. Jó kapcsolatteremtő és kommunikációs képesség, nyitottság. Az emberek, ezen belül a gyerekek szeretete, empátia, tolerancia. Pszichés terhelhetőség, frusztrációtűrés, jó konfliktuskezelési képesség. Kreativitás, humorérzék. Megfelelő helyzet-felismerési és döntési képesség. Fejlett felelősségtudat, kitartás, pontosság, megbízhatóság. Alapvető számítástechnikai tudás. Érdeklődés az emberekkel kapcsolatos munka és a szaktárgyi terület iránt.

Képzés: A tanári hivatás gyakorlása jelenleg egyetemi végzettséghez kötött. A 3 éves alapképzési (BA, BSc) végzettséget követően lehet a tanári pályára jelentkezni, (MA képzés). A képzési idő 2 és fél év. A tanárképzés átalakítás alatt áll, az esetleges változások és a felvételi feltételek nyomon követhetők a www.felvi.hu honlapon.

Előmeneteli és kereseti lehetőségek:

A közoktatásban dolgozók fizetését a közalkalmazotti bértábla alapján határozzák meg, amelyben fontos elem a pályán eltöltött idő. Az életkor előrehaladtával a pályán eltöltött idővel a bér is emelkedik. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat szakmák szerinti bérstatisztikája alapján 2010-ben a 21–30 év közötti általános iskolai tanárok alapfizetésénél 129 121 forintos átlagot mértek, míg 56 év felett 200 ezer forintot. A huszonéves középiskolai tanárok 140 101 forintot keresnek, a nyugdíj előtt állók 227 631 forintot.

<http://rhea.jobpilot.hu/palyacsucs/index.php/fizetes/keresetek/48-keresetek/4280-mennyit-keresnek-a-tanarok.html>

Jelentős változást hozhat a szakma presztízsében és a kereseti viszonyokban a tervezett tanári életpályamodell bevezetése, amely lehetővé teszi a szakmai fejlődést és az ennek megfelelő anyagi és társadalmi elismertséget.

A pályázatunk 13. alprojektjében dolgozó szakértők az alábbi életpályamodellt javasolják bevezetni.

1. szint, a diplomás tanár;
2. szint, a véglegesített tanár
3. szint, a tapasztalt tanár
4. szint, a kiváló tanár
5. szint: mestertanár

A tanári életpálya szakmai sztenderdjeit és az értékelésére alkalmazható módszereket külön módszertani füzet tartalmazza, amely szintén a TÁMOP 4.1.2-08/1/B pályázat 13. alprojektje keretében került kidolgozásra. (Az életpályamodell kidolgozása és elfogadása folyamatban van, annak érvénybe lépését követően lehet a hivatalosan elfogadott pályaszinteket a tanári pályaprofilba beépíteni.)

A foglalkozás jelenlegi munkaerő-piaci helyzete és jövőbeni kilátásai:

A tanár szakma az oktatási jellegű szakmák körébe sorolható. A várható nyugdíjazásokkal és az egyéb okból történő pályaelhagyással is számolva évente körülbelül 2%-os növekedés várható. A munkaerő-piaci prognózis szerint évente 1800 tanár tud elhelyezkedni 2015-ig.

Tanárra az ország teljes területén szükség van, azonban a főként anyagi, finanszírozási, valamint a gyermekszám csökkenésével kapcsolatos problémák miatt egyre több iskola volt kénytelen kapuit bezárni, tanulóit egy-egy körzeti iskolába küldeni. Ez a helyzet főként kisebb településeken, falvakban merült fel, melyek különösen érintettek a népesség csökkenésében. A közoktatási intézményekben oktatók iránti kereslet függ az ország gazdaságától, az aktuális oktatáspolitikai céloktól, és az oktatásra fordított összeg nagyságától.

<http://www.epalya.hu/munka/media.php?feor=243100>

Felhasznált irodalom

Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR)

2421 Középiskolai tanár, oktató

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=AFSZ_FEOR_reszletesleiras&feorid=2421&expr=

2431 Általános iskolai tanár, tanító

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=AFSZ_FEOR_reszletesleiras&feorid=2431&expr=

Gál Anna: Az emberi igények és a szervezeti követelmények összhangja

<http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/2001/3/07/chapter1.htm>

Hódos Tibor: Alkalmasságvizsgálat szócikk

<http://www.kislexikon.hu/alkalmassagvizsgalat.html>

Tanár - A foglalkozás jelenlegi munkaerő-piaci helyzete

<http://www.epalya.hu/munka/media.php?feor=243100>

Átlagbérek a tanári pályán

<http://rhea.jobpilot.hu/palyacsucs/index.php/fizetes/keresetek/48-keresetek/4280-mennyit-keresnek-a-tanarok.html>

4. DÁVID MÁRIA – HATVANI ANDREA – TASKÓ TÜNDE: A TANÁRI PÁLYAORIENTÁCIÓS SZAKASZ ÖNISMERETET TÁMOGATÓ KURZUSA

A 4. fejezetben olyan módszertani lehetőségeket mutatunk be, amelyek alkalmasak a tanárjelöltek önismeretének fejlesztésére, és felhasználhatóak tanárjelöltek pályaaorientációjában.

Céljaink a következők voltak:

- Egy kurzusba beépíteni olyan elemeket, amelyek segítségével a kurzus végére közelebb kerülhetnek a hallgatók saját (tanári) pályaaalkalmasságuk megítéléshez
- Kétféle információ beáramoltatása a kurzusba:
 - Pályaismeret fejlesztése (a külső, pályaválasztással kapcsolatos lehetőségekről szóló információk és pályakövetelmények megismertetése a hallgatókkal)
 - Önismeret fejlesztése (a tanári pálya szempontjából lényeges személyiségtulajdonságok átgondoltatása, a tanári pályaprofil és a személyiségprofil összehasonlítása)
- Olyan feladatok kitalálására törekedtünk, amik a hallgatót gondolkodtatják saját személyiségtulajdonságaikról, és ahol a társaiktól is kaphatnak visszajelzéseket.
- A foglalkozásokat az önismereti munkára jellemző tréning-elemek felhasználásával képzeljük el, kissé strukturáltabb tematikával, mint a hagyományos tréningek, és az önismereti munkát célzottan a tanári személyiségtulajdonságokra fókuszáljuk.

A fejezet szerkezete a következő:

4.1. A tanári pályaorientációs szakasz önismeretet támogató kurzusának javasolt tantárgyleírása

4.2. A szakirodalomból ismert kérdőíves eljárások a tanárjelöltek önismeretének fejlesztésére

4.3. Akváriumgyakorlatok

4.4. Kommunikációs helyzetgyakorlat

4.5. Tanári pályaorientációs kérdőív (a szakértői team saját fejlesztésű kérdőívének bemutatása)

4.1. A tanári pályaorientációs szakasz önismeretet támogató kurzusának javasolt tantárgyleírása

A tanegység neve: Tanári pályaorientáció				
A tanegység kódja:				
Kredit:	Félév:	Óratípus:	Értékelés:	Időtartam:
2		Szeminárium X	Gyakorlati jegy	Egy félév Heti két kontaktóra
<p>Az oktatás nyelve: magyar</p> <p>A tantárgy célja a hallgatók személyiségének fejlesztése, önismeretének mélyítése különös tekintettel, a más emberekkel való együttműködés szempontjából kiemelkedő jelentőségű területekre. Önismeretet támogató feladatok megoldása, amelyek alkalmasak arra, hogy a hallgatók összehasonlítsák saját személyiségüket és a pedagóguspálya elvárásait. A kurzus legfőbb célja, hogy segítse a BA képzésben részt vevő hallgatókat a tanári pályára való alkalmasságuk megítélésében. A pályaalkalmasság kérdésében az „önszelekciót” támogatja a kurzus.</p> <p>Főbb témakörök:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Csoportalakulással összefüggő gyakorlatok (ismerkedés, bemelegítő, kapcsolatteremtő gyakorlatok) – Az ideális pedagógus kiscsoportos gyűjtés és megbeszélés, ennek összevetése az általunk kidolgozott pályaprofillal, az eredmények megbeszélése – Az érdeklődés szerepe a pályaválasztásban, a tanári pályához szükséges érdeklődési profil, Bognár-féle munka-érdeklődés kérdőív – A tanári pályához szükséges képességek és egyéb személyes tulajdonságok felismerésére alkalmazott öndefiníciós módszerek. Kérdőíves eljárások és szituációs gyakorlatok megfigyelési szempontokkal: <ul style="list-style-type: none"> – Interperszonális készségeim kérdőív – Akváriumgyakorlatok – Kommunikációs helyzetgyakorlat – Tanári pályaorientációs kérdőív 				

- Az önismereti blokkot záró, összefoglaló feladat, a saját magáról szerzett tapasztalatok, és a tanári pályaprofil összevetése. Erősségek, gátló tényezők áttekintése, a gátló tényezők leküzdésének módjaira javaslatok gyűjtése
- Az elektronikus tananyag összefoglaló előadása
- Zárthelyi dolgozat az elméletből

Követelmény:

Portfolió az öndefiníciós kérdőívek és a helyzetgyakorlatok eredményeiről.

Önreflexió a tréning tapasztalatairól, (a záró, összefoglaló feladat alapján)

Zárthelyi dolgozat az elektronikus tananyag elméleti részéből, minimálisan elégséges eredménnyel

Kötelező és ajánlott olvasmányok:

Hatvani Andrea, Héjja-Nagy Katalin, Budaházi-Mester Dolla: Pedagógus személyiségfejlesztés és attitűdformálás. EKF, Eger, 2008.

<http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/tanszemfejl/index.html>

Ajánlott irodalom:

Bagdy, Emőke, Telkes, József (1990): Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában. Tankönyvkiadó, Budapest.

Tantárgyfelelős

Oktatók:

4.2. A szakirodalomból ismert kérdőíves eljárások a tanárjelöltek önismeretének fejlesztésére

Bognár-féle munka-érdeklődés kérdőív

Tréneri útmutató:

Az öndefiníciós kérdőív alkalmazásának célja, annak átgondoltatása a tanárjelöltekkel, hogy mi az érdeklődés szerepe a pályaválasztásban, és milyen a tanári pályához szükséges érdeklődési profil. A Bognár-féle munka-érdeklődés kérdőív alkalmazásával elsősorban az a célunk, hogy a szociális érdeklődés szerepét kiemeljük, mint szükséges elemet ahhoz, hogy emberekkel való foglalkozást válasszon magának a fiatal (mint amilyen pld. a tanári pálya).

A kérdőív feldolgozásának menetét úgy tartjuk optimálisnak, ha a foglalkozás elején kirajzolódik egy érdeklődés-definíció, ezt követően az érdeklődési irányok és ezek szerepe a pályaválasztásban. A foglalkozás vezetője megkérdezi a csoporttagokat, hogy az érdeklődés kifejezésről mi jut eszükbe, és a felmerülő lényeges kifejezéseket feljegyzi. Ezekből a szavakból definíciót alkot a csoport, és felírják azt egy csomagolópapírra. Röviden elmagyarázza a foglalkozásvezető az érdeklődés jellemzőit. Majd 5 fős csoportokat alkotva a csoportok érdeklődési irányokat gyűjtenek. A szóvivők a nagycsoport előtt ismertetik a gyűjtés eredményét, és csoportosítva csomagoló papírra írják fel az érdeklődési irányokat. Kiemelik, hogy milyen sokféle érdeklődési irány van, és megbeszéljük, hogy miért van jelentősége az érdeklődésnek megfelelő szakmát választani. Utána következik a Bognár-féle munka-érdeklődés kérdőív kitöltése. A csoportvezető minden csoporttagnak ad egy kérdőívet a megfelelő instrukcióval. A kérdőív kitöltése után megkapják az értékelőlapot. Mindenki egyénileg kiszámolja az eredményeket. Ha az egyéni munkát mindenki befejezte, a foglalkozásvezetővel közösen értelmezik, hogy melyik érdeklődési irány mit jelent, majd a csoporttagok rangsorba állítják a saját eredményeiket, és kiemelik, hogy melyik a vezető érdeklődési irányuk és melyik az elutasított. Ezt az eredményt párokban megbeszéljük, mennyire értenek egye vele.

Ezt követően annyi kiscsoportot alakítunk, ahány érdeklődési irány van (5-öt). A kiscsoportok kiválasztanak egy – egy érdeklődési irányt és pályákat gyűjtenek hozzá, majd a gyűjtés eredményét nagycsoportban ismertetik. A foglalkozás végén fontos annak kiemelése, hogy a tanári pálya szempontjából milyen érdeklődési irányok van kiemelt jelentősége.

MUNKA-ÉRDEKLŐDÉS

KÉRDŐÍV

Az alábbiakban ötven állítást fog találni különböző tevékenységekről és munkatípusoktól, amelyeket lehet, hogy kedvel, lehet, hogy nem.

Mindegyik állításra ugyanaz az öt válaszlehetőség van. Döntse el mindegyik állításról, hogy mennyire jellemző Önre. Ezután a kérdés melletti négyzetbe írja be a válasz számát.

Nincsenek jó vagy rossz válaszok, ezért egyik kérdésre se fordítson túl sok időt.

1. egyáltalán nem jellemző rám
2. nem igazán illik rám
3. nem biztos/bizonytalan
4. eléggé jellemző rám
5. teljesen rám illik

1.	Szeretek hosszú időn át ugyanazzal a munkával foglalatoskodni.	☐
2.	Szeretek létrehozni dolgokat és/vagy megjavítani őket.	☐
3.	Szeretem mélyen megismerni a dolgokat, hogy problémákat oldjak meg.	☐
4.	Szeretem befejezni az egyik munkát, mielőtt a következőbe belefognék.	☐
5.	örömet lelem mások tevékenységének az irányításában.	☐
6.	Olyan állást szeretnék, ahol egyenletes ütemben dolgozom egész nap.	☐
7.	Az olyan tevékenységeket szeretem, amelyek lehetőséget adnak próbatételre és a megmértetésre valamilyen módon.	☐

8.	Szeretnék felelős lenni egy tevékenység megszervezéséért, és mindenkinek tervezni valami tennivalót.	☐
9.	Szeretek segíteni a barátaimnak problémáik megoldásában.	☐
10.	Szeretnék felelős lenni egy tervezetért vagy a tevékenységért, és szeretném, ha a befejezéshez sok különböző apró részlet megoldásával is hozzájárulhatnék.	☐
11.	Nagyon szeretem azokat a könyveket és televíziós programokat, amelyek tudományos témákról szólnak, mint például a csillagászat és a biológia.	☐
12.	Szeretek szerszámokkal és gépekkel dolgozni.	☐
13.	Szeretek előírt megoldások, minták szerint dolgozni.	☐
14.	Szeretem magam megoldani a problémáimat és a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni.	☐
15.	Amikor egy tervet vagy más feladatot készítek, óvatosan, lépésenként végzem.	☐
16.	Olyan állást szeretnék, ahol megtervezhetném, irányíthatnám és ellenőrizhetném más dolgozók tevékenységét.	☐
17.	Szeretek magamra vállalni dolgokat és elvégezni őket.	☐
18.	Valaminek a megvalósításában vagy egy probléma megoldásában szeretek különböző módszerekkel kísérletezni.	☐
19.	Olyan foglalkozást szeretnék, ahol egész nap gépeket kell vezérelni, figyelni.	☐
20.	Olyan munkát szeretnék, ahol felelős vagyok a berendezések vagy a gépek működéséért.	☐
21.	Olyan foglalkozást szeretnék, amellyel a közösséget is szolgálhatom.	☐
22.	Olyan munkát szeretnék, ahol mindig tudom, mit várnak tőlem.	☐
23.	Olyan foglalkozást szeretnék, ahol egész nap emberekkel kell foglalkoznom.	☐

24.	Olyan munkát szeretnék, ahol valamilyen technikai munka részeként matematikai számításokat végeznek.	☐
25.	Olyan munkát szeretnék, amely a szociális helyzet javulását segíti elő.	☐
26.	Szeretek a két kezemmel dolgozni, olyan dolgokat csinálni, mint a vízvezeték-szerelés, varrás, autószerelés vagy a tapétázás.	☐
27.	Szeretem tévé programokból vagy könyvekből kitalálni, hogy a dolgok hogyan készülnek vagy működnek.	☐
28.	Az olyan munkát szeretem, ahol közvetlenül ellenőrzik és minősítik a munkámat.	☐
29.	Szeretek segíteni az embereken, amikor betegek vagy bajban vannak.	☐
30.	Az emberekkel való közös munkát és a velük való kooperálást könnyűnek találom.	☐
31.	Szeretek olyan anyagokkal dolgozni, mint a fa, a kő, az agyag, a textil vagy a fém.	☐
32.	Szeretem, ha sok dolgról kell gondolkoznom.	☐
33.	Voltam már vezetője egy klubnak, egyesületnek, csapatnak vagy szervezetnek.	☐
34.	Képes vagyok segíteni olyan embereken, akik nyugtalanok vagy feldúltak.	☐
35.	Szeretem, ha bevált szabályok szerint kell dolgoznom.	☐
36.	Szeretek szerszámokkal, berendezésekkel vagy technikai eszközökkel dolgozni.	☐
37.	Olyan foglalkozást szeretnék, ahol inkább gépekkel vagy tárgyakkal kell dolgoznom, mint emberekkel foglalkozni.	☐
38.	Jobban szeretek irányítani egy csoportot, mint egyszerűen csak egy tagja lenni.	☐
39.	Önkéntes munkát végzek olyan szervezeteknél, amelyek az embereken segítenek.	☐

40.	Kutatási terveken szeretnék dolgozni.	☐
41.	Olyan állást szeretnék, ahol döntéseimért felelősséget vállalhatok.	☐
42.	Rendszerint sikeresen rá tudom venni az embereket arra, amit akarok.	☐
43.	A problémákat bizonyításokon keresztül szeretem megoldani.	☐
44.	Szeretem az emberek gondját viselni.	☐
45.	Képes vagyok parancsokat elfogadni.	☐
46.	Olyan állást szeretnék, ahol interjút készítek az emberekkel, hogy megtudjam a véleményüket a dolgokról vagy eseményekről.	☐
47.	Olyan foglalkozást szeretnék, ahol én vagyok a felelős a saját tevékenységem megszervezéséért úgy, ahogyan jónak látom.	☐
48.	Olyan tervezeteken szeretnék dolgozni, amelyek lehetővé teszik, hogy új tényeket vagy gondolatokat fedezzek fel.	☐
49.	Szeretem ugyanazt a feladatot csinálni addig, amíg be nem fejezem.	☐
50.	Az olyan elfoglaltságot szeretem, amit egyedül végezhetek, mint például modelleket készíteni, kertészkedni, régi bútorokat felújítani vagy fényképeket előhívni.	☐

Név:.....

ÉRDEKLŐDÉS ÉRTÉKELŐ

Kérdésszám

Írányító:	5	8	10	16	17	33	38	41	42	47	
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Innovatív:	3	7	11	14	18	24	32	40	43	48	
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Módszeres:	1	4	6	13	15	22	28	35	45	49	
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Tárgyas:	2	12	19	20	26	27	31	36	37	50	
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Szociális:	9	21	23	25	29	30	34	39	44	46	
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	

* Karikázza be azt a számot, amit a kérdésre adott a kérdésszám alatti oszlopban, a számokat adja össze, és az eredményt írja a nagy kockába!

Interperszonális készségeim kérdőív

Tréneri útmutató:

A kérdőív alkalmazásának célja:

A különféle emberi kapcsolatokban használható készségek tudatosítása.

- Visszajelzés adása és kapása az személyközi kapcsolatokban szükséges képességekről
- Személyes fejlesztési terv kidolgozásának előkészítése.

A kérdőív feldolgozásának menete:

A foglalkozás elejét célszerű rövid együttműködést igénylő játékkal kezdeni.

Ezt követően a csoportot párokba (esetleg 3 fős kiscsoportokba) rendezni.

A kérdőív kitöltése úgy történik, hogy először mindenki saját magára vonatkozóan tölti ki a kérdőívet, majd a párjára (illetve a 3. személyre) vonatkozóan is.

Ezt követően történik az eredmények megbeszélése, visszajelzések adása egymásnak párban vagy a 3 fős kiscsoportban.

A nagycsoportos megbeszélésen a párok elmondják a tapasztalataikat, és a foglalkozás végén a zárókörben minden résztvevő reflektál arra, hogy milyen területeken szükséges fejleszteni saját interperszonális készségeit.

Interperszonális készségeim kérdőív

Instrukció:

Ez a kérdőív abban segít, hogy átgondolhassa a kapcsolatait másokkal, készségeit csoporthelyzetekben. Kérjük, olvassa át a tevékenységlistát, és jelölje meg, hogy melyik tevékenységet csinálja megfelelő mértékben (*rendben*), melyiket kellene *többet* csinálnia, és melyiket kellene *kevésbé* csinálnia!

Véleményét az alábbiak szerint jelölje az állítások mellett!

Rendben = R, többet kellene csinálnom = T, kevesebbet kellene csinálnom =K

1. Lehet, hogy a felsoroltaknál fontosabb célok is vannak az Ön számára. Az ilyeneket írja a kipontozott sorba!

2. Ezután nézze át újra az egész listát, és jelölje meg azt a *három vagy négy* tevékenységet, amelyet jelen pillanatban leginkább szeretne fejleszteni!

Kommunikációs készségek

1. Csoportban beszélni
2. Röviden és tömören szólni
3. Energikusan beszélni
4. Másokat beszédre bírni
5. Erősen figyelni
6. Gondolkodni mielőtt beszélek
7. Megjegyzéseimmel a témánál maradni
8.

Megfigyelési készségek

9. Észrevenni a csoportban a feszültséget
10. Észrevenni, hogy ki kihez beszél
11. Észrevenni a csoport érdeklődési szintjét
12. Megérezni az egyének érzéseit
13. Észrevenni ki nincs lélekben jelen
14. Észrevenni az én magyarázataimra adott reakciókat
15. Észrevenni, hogy a csoport mikor kerül meg egy témát
16.

Probléma-megoldási készségek

17. Problémákat és célokat kifejteni
18. Ötleteket és véleményeket kérni
19. Ötleteket adni
20. Ötleteket kritikusan értékelni
21. Vitát összefoglalni
22. Leszűrni a tanúságokat
23.

Légkörjavító készségek

24. Érdekélődést mutatni
25. Azért dolgozni, hogy nem legyenek mellőzött emberek
26. Összhangot teremteni, segíteni az embereknek az egyességre jutásban
27. Csökkenteni a feszültséget
28. Az egyének jogait támogatni a csoportnyomással szemben
29. Dicséretet vagy tiszteletet kifejezni
30.

Érzelmi kifejezőképesség

31. Elmondani másoknak, amit érzek
32. Elrejtteni az érzelmeimet
33. Nyíltan ellentmondani
34. Meleg érzéseket kifejezni
35. Hálát kifejezni
36. Ironikusnak lenni
37.

Érzelmi szituációkkal a szembenézés és vállalásuk

38. Konfliktussal és haraggal szembenézni
39. Közelséggel és vonzalommal szembenézni
40. Elviselni a csendet
41. Elviselni a feszültséget
42.

Társas viszonyok

43. Versenyezni, hogy másokon túltegyünk
44. Dominánsan viselkedni
45. Megbízni másokban
46. Segítőkéssznek lenni
47. Támogatónak lenni
48. Felhívni magára a figyelmet
49. Helytállni önmagáért
50.

Egyebek

51. megérteni, hogy miért csinálom azt, amit csinállok (8belátás)
52. bátorítani a viselkedésemre vonatkozó megjegyzéseket (visszajelentést kérni)
53. Elfogadni az önkéntes segítséget
54. Szilárdan elhatározni magamat
55. Bírálni önmagamat
56. Türelmesen várni
57. Elvonulni, olvasni vagy gondolkodni
58.

Értékelés:

A kérdőívnek nincs megoldó kulcsa. Célja csupán segítséget adni abban, hogy végiggondoljuk saját erősségeinket és gyengeségeinket az interperszonális készségek terén (Rudas, 2001).

4.3. Akváriumgyakorlatok

Tréneri útmutató

Ezek a gyakorlatok azt célozzák, hogy a hallgató pályaorientációját ne csak az elméleti ismeretek és öndefiníciós kérdőívek alapozzák meg, hanem olyan feladatok is, ahol a hallgatók „élesben”, a gyakorlatban is kipróbálhatják magukat.

Erre a célra a különböző tréningcsoportokban régóta használt akváriumgyakorlat látszik a legmegfelelőbbnek. Ezekben a gyakorlatokban a csoport egyik fele résztvevőként, másik fele pedig megfigyelőként szerepel. Ezt mi a hallgatók pályaorientációjában azzal egészítjük ki, hogy a gyakorlat vezetője nem a tanár, hanem a hallgató. A hallgató feladata, hogy egy helyzetgyakorlatot vezessen a csoporttagok egyik részének, míg a csoporttagok másik fele, mint külső megfigyelő van jelen. Így egy olyan helyzetben – ami a tanári munkát modellálja – próbálja ki magát, és az önmegfigyelés mellett erről visszajelzést kap mind a feladatban részt vevő, mind a külső megfigyelőtársaitól.

Természetesen a csoportvezető felelőssége, hogy olyan feladatokat válasszon az akvárium feladatokhoz, amelyek vezetése a hallgatótól nem igényel különösebb előzetes csoportvezetési gyakorlatot, mélyebb pszichológiai ismereteket. Ugyanakkor a feladatnak legyen önismereti hozadéka az egész csoport számára. Így a javasolt feladatok többsége az együttműködés, versengés, illetve a verbális, nem verbális kommunikáció témakörét érinti. Amikor a csoportvezető a megfelelő feladatot kiválasztja természetesen a csoport aktuális dinamikáját is figyelembe kell vennie.

A javasolt játékokat a Hatvani Andrea, Héjja-Nagy Katalin, Budaházi-Mester Dolli: Pedagógus személyiségfejlesztés és attitűdformálás. EKF, Eger, 2008. (<http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/tanszemfejl/index.html>) c. tananyagból választottuk, de természetesen számos más tréningeken használt játék is van, ami a megfigyelési szempontjainkkal jól hasznosítható. A mellékletben – a teljesség igénye nélkül – játékgyűjteménnyel is rendelkező köteteket ajánlunk.

Az egyes gyakorlatok vezetése során, a hallgatót önmaga, résztvevő és megfigyelő társai egyaránt meghatározott szempontok szerint értékelik egy 1–5 fokú skálán. A megfigyelési szempontokkal a következő területeken szeretnénk a hallgatót értékelni:

- Interperszonális kapcsolatteremtő képesség
- Kommunikációs képességek
- Empátia, tolerancia
- Pszichés terhelhetőség, frusztrációtűrés, kitartás
- Szervezőképesség
- Helyzet felismerési és döntési képesség
- Új dolgokra való nyitottság, rugalmasság
- Felelősségtudat, megbízhatóság

Természetesen nem lehet minden feladatnál az összes területet értékelni. Feladatonként 7–8 megfigyelési szempont látszik még kezelhetőnek. Az általunk használt megfigyelési szempontok gyűjteménye a mellékletben megtalálható.

Ezt követi az eredmények megbeszélése a tanár vezetésével. Ehhez azt ajánljuk, hogy az adott feladathoz tartozó megfigyelési szempontokat egy olyan táblázatban helyezzük el a táblán, ahol mindenki feltüntetheti hogyan értékelte a hallgatót az adott feladatvezetése közben. (A táblázat mintája a mellékletben található.)

Az instrukció a következő: *Kérjük, ítélje meg a csoportot vezető társa (saját) tevékenységét az előző feladatban az alábbi szempontok szerint egy ötfokú skálán!*

Érdeemes elkülöníteni, az önmegfigyelés eredményét (a hallgató hogyan értékelte a saját teljesítményét), a résztvevő megfigyelők (a feladat szereplői) és a külső megfigyelők véleményét. Ezáltal mindenki számára jól látható, hogy részint melyik területen mennyi pontot kapott a hallgató, részint hol vannak a legnagyobb különbségek a résztvevő, a külső megfigyelők, és a hallgató saját magáról alkotott véleménye között. Ha összesítettük a véleményeket, következik a táblázat megbeszélése. A megbeszélés során a következő szempontokat emeljük ki: A három szemszög (önmegfigyelés, résztvevő megfigyelés, külső megfigyelés) mennyire egyezően vagy különbözően ítélte meg a hallgató viselkedését a különböző szempontok szerint. Melyik az a terület, amiben erős, miben gyengébb? Milyen gátló tényezők kiküszöbölése vagy segítő tényezők erősítése javíthatja a hallgató tevékenységét? A tréner saját véleményét csak a megbeszélés során ossza meg a hallgatóval. Ezt azért tartjuk fontosnak, hogy véleményével ne befolyásolja előzetesen a csoport tagjait.

Véleményünk szerint egy 90 perces tréning során 4 hallgató akváriumgyakorlata tervezhető, így 20 fős csoport esetén körülbelül 5 alkalom szükséges, hogy mindenki sorra kerüljön.

Javasolt játékok és megfigyelési szempontok:

1. Közös mese

A játék leírása: A játékosok körben ülnek. A feladat, hogy együtt közösen írjanak egy mesét. A csoportvezető elkezd, a csoporttagoknak kell folytatnia. Akinek a labdát dobják, annak kell folytatnia, így mindenkinek mindig figyelnie kell, hiszen sosem tudhatja, hogy mikor kerül hozzá a labda. Épp ezért érdemes előre leszögezni, egy ember többször is megkaphatja a labdát. Mindenki azt, és annyit mond, amit és amennyit akar, de természetesen a már elkezdett történetet kell folytatnia. A történetet a csoportvezető kezdi, ő dobja el a labdát is először. A kezdés legyen semleges, és ne adjon különösebb támpontot arra, hogy hogyan folytatódjon a történet. Érdemes például ismert mesekezdéseket használni. Pl. „hol volt, hol nem volt, volt egyszer...” Ha kész a mese, érdemes megbeszélni, ki milyennek látja, ki hogy módosított volna rajta, kinek mit jelentett.

Fejlesztő hatás: Az együttesség, a közös tevékenység átélése. A tagoknak figyelniük kell egymásra. Közösen hoznak létre egy produktumot. Így ez a feladat elsősorban a csoportkohéziót erősíti.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 20–30 perc

Eszközигény: rongylabda (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom elmondani</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire figyel arra, hogy kihez jutott el a labda és kihez nem					

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom elmondani</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire figyel arra, hogy hogyan alakul a történet					
mennyire próbálja a történet menetét befolyásolni					
mennyire tudja irányítani, kézben tartani a történet megbeszélését					
mennyire nehezen viseli, ha a történet, vagy az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

2. Az egész világ így csinálja

A játék leírása: A játékosok körben ülnek. Egy játékos kimegy. A többiek megegyeznek egy határozó szóban, például, okosan, türelmesen, türelmetlenül, méltóságteljesen stb. A feladat az, hogy amikor a játékos bejön, kitalálja az adott határozó szót. Olyan cselekvésre vonatkozó kérdéseket tehet fel, ami arra vonatkozik, hogy hogyan csinálja az adott dolgot az egész világ. Például: Hogyan mos autót az egész világ? Hogyan reggelizik az egész világ? Stb. A csoportból mindig mást kérdezhet, és akit kérdez, annak az a feladata, hogy gesztusokkal, mimikával, eljátssza az adott kérdésre a választ, úgy, hogy az a kitalálendő határozószónak megfelelően, például méltóságteljesen mosson autót, reggelizzen, stb. Akinél a kitaláló rájön a határozószóra, az megy ki a következő körben.

Fejlesztő hatás: A nem verbális kifejezőkészség fejlesztése

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: nincs

Egyéb megjegyzések: Általában nagyon vidám játék, nagy nevetések szokták kísérni (Perhman, é.n.).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyál- talan nem jelle- mező</i>	<i>2. Nem jelle- mező</i>	<i>3. Nem tudom eldön- teni</i>	<i>4. Jel- lemző</i>	<i>5. Telje- sen jelle- mező</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire figyel arra, hogy ki szerepelt és ki nem, próbálja-e befolyásolni					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket, pl a kitalálendő szavak kiválasztását					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak					

3. Amerikából jöttünk

A játék leírása: Közismert gyerekjátékról van szó. A csoport körben ül. Két ember kimegy, és odakint megegyeznek egy foglalkozásban. Az lesz a feladatuk, hogy a csoportba visszatérve, az adott foglalkozást gesztusokkal jelenítsék meg. A terembe visszatérve így szólnak: „Amerikából jöttünk, mesterségünk címe: x (Az adott foglalkozás kezdőbetűje)”A többieknek kell kitalálnia, hogy mi a választott foglalkozás. Akinek sikerül az párt választ magának, és ők lesznek a következő feladvány kitalálói.

Fejlesztő hatás: A játék a nem verbális kifejező készség fejlesztését célozza, annak átélését, hogy milyen nehéz csupán gesztusokkal kifejezni valamit. Másrészt mivel versengő helyzetről van szó, így a konfliktus, rivalizálás is megjelenik játékos formában.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 10-30 perc.

Eszközigény: nincs.

Egyéb megjegyzések: Általában nagyon jó hangulatú feladat, nagy nevetések kísérik, így nehezebb feladatok után feszültségoldónak is használhatjuk. (Grätzer, 1977)

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyál- talan nem jelle- mező</i>	<i>2. Nem jelle- mező</i>	<i>3. Nem tudom eldön- teni</i>	<i>4. Jel- lemző</i>	<i>5. Telje- sen jelle- mező</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot mennyire figyel arra, hogy ki szerepelt és ki nem, próbálja-e befolyásolni					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak/kitalálónak					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

4. Bogozd ki a csomót!

A játék leírása: A csoport egy tagja kimegy a teremből. A többiek körbe állva megfogják egymás kezét. Majd – anélkül, hogy egymás kezét elengednék – néhányan felemelik a kezüket, mások átbújnak alatta, addig, amíg egy nagy élő „csomó” nem keletkezik. A kitaláló feladata, hogy kibogozza a csomót, helyreállítsa az eredeti kört, de úgy, hogy közbe senki ne engedje el a másik kezét.

Fejlesztő hatás: A testi közelség, a közös erőfeszítés és a kényelmetlenségből kényelmet hozó megoldás miatt a feladat az együttesség élményét adja.

Életkori ajánlás: gyerekeknek, felnőtteknél csak óvatos mérlegelés után (bizonyos csoportokban ijesztőnek tűnhet a testi közelség)

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 10-15 perc

Eszközigény: nincs

Egyéb megjegyzések: Hívjuk fel a kitaláló figyelmét, hogy óvatosan „bontogassa” a csomót”, nehogy sérülést, fájdalmat okozzon (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire figyel arra, hogyha valakinek ellenérzései vannak a testi közelséggel szemben					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni mennyire empatikus a vonakodókkal					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak/kitalálónak					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

5. Újságon a csapat

A játék leírása: A csoportot –létszámtól függően – kisebb csoportokra osztjuk. (5-6 fősekre, lényeg, hogy mindegyik csoport ugyanannyi főből álljon). A csoportok feladata, hogy egy újságlapra ráálljanak, úgy, hogy a sarka se lógjon

le senkinek. Ha sikerül kettéhajtjuk az újságpapírt, és erre kell ráállni stb. Az a csapat nyer, amelyik a legkisebb papíron elfér.

Fejlesztő hatás: Mivel a játék a közelség élményét adja, mind fizikailag, mind az együttes erőfeszítés révén, így az együttesség, az összetartozás élményét adja.

Életkori ajánlás: gyerekeknek, felnőtteknél csak óvatos mérlegelés után (bizonyos csoportokban ijesztőnek tűnhet a testi közelség)

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 15–20 perc

Eszközigény: egy nagyméretű napilap

Egyéb megjegyzések: A testi közelség miatt bizonyos csoportok számára ijesztő lehet, ezért mindig gondosan mérlegeljük az alkalmazhatóságát (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
ennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
ennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
ennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
ennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
ennyire figyel arra, hogyha valakinek ellenérzései vannak a testi közelséggel szemben					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni, mennyire empatikus a vonatkozókkal					
ennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
ennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

6. A mi házunk

A játék leírása: a csoport feladata, hogy közösen tervezzen egy házat, amelyben majd együtt fognak lakni. Erről készítsenek felülnézeti rajzot, ha több szintre tervezik az épületet, akkor minden szintről. Tervezzék meg és rajzolják le a berendezést és az – esetleges – kertet is. Utána beszéljük meg a terveket, és azt, hogy hogyan sikerült megegyezésre jutniuk, mennyire tudták/akarták mindnyájuk szempontjait, kívánságait figyelembe venni.

Fejlesztő hatás: A csoporton belüli együttműködést, és az összetartozás érzését fejleszti

Életkori ajánlás: serdülőknek és felnőtteknek

Csoportvezetői gyakorlat: Nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

*Idői keretek:*30-40 perc

Eszközanyag: nagyméretű csomagolópapír, filctollak

Egyéb megjegyzések: Nagy létszámú csoport esetén érdemes a csoportot kisebb csapatokra osztani. Ilyenkor a megbeszéléskor minden csapat bemutatja a házat, és közösen megbeszéljük, hogy hogyan jutottak megegyezésre (Bús, 2003).

Megfigyelési szempontok	1. Egyáltalán nem jellemző	2. Nem jellemző	3. Nem tudom eldönteni	4. Jellemző	5. Teljesen jellemző
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket pl. a berendezés milyenségét					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosoknak					
mennyire figyel arra, hogy ki mennyire					

Megfigyelési szempontok	1. Egyáltalán nem jellemző	2. Nem jellemző	3. Nem tudom eldönteni	4. Jellemző	5. Teljesen jellemző
vesz részt a ház belső tereinek kialakításában, mennyire próbál mindenkit bevonni?					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni mennyire empatikus a vonakodókkal					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

7. Aprópénz

A játék leírása: A csoporttagok az asztal körül ülnek. Az asztal közepére kiborítjuk a pénzt. A csoporttagok jeladás után annyit vehetnek el a közepén levő pénzből, amennyit csak tudnak, vagy akarnak. Ezután megszámloljuk, kinek hány darab jutott és ezt felírjuk. A következő körben sorban egymás után mindenki két társától elvehet annyi pénzt, amennyit akar. Ez után újra számloljuk a pénzt, és felírjuk, kinek mennyije van. A harmadik körben sorban egymás után mindenki két társának adhat aprópénzt, annyit, amennyit jónak lát. Ezután újrászámoljuk a pénzt, kinek mennyi lett a végére. A végén megbeszélhetjük, ki mit gondolt, mit érzett a játék közben.

Fejlesztő hatás: A játék három fordulójából az első kettő az önérvényesítés és így a társas hatékonyság sikerét és kudarcát, addig a harmadik kör a csoporton belüli rokonszenvi viszonyokat tükrözi. A tagok átélhetik a kudarc, a veszteség érzését és azt, hogy mennyire fontosak a többiek számára, hányszor lépnek vele kapcsolatban, így a csoporttagok egymás iránti érzései is feltárolnak.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: komolyabb csoportvezetői gyakorlatot nem igényel.

Idői keretek: 10–15 perc

Eszközigény: 10–150 db. 5, 10, 20 forintos aprópénz, egy nagy asztal, papír, ceruza.

Egyéb megjegyzések: Gyerekek számára a veszteség, az hogy elvesznek pénzt tőlük nagyon frusztráló lehet, így velük ez a játék nagy óvatosságot igényel (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire figyel arra, hogyha valamelyik játékos nagyon frusztrálódik a pénzvesztés miatt, mennyire empatikusan kezeli a helyzetet?					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

8. Emóciók

A játék leírása: A tagok körben ülnek. Minden tagnak egy-egy érzést, egy-egy emóciót, érzelmet kell életre keltenie, szavak nélkül, pusztán nem verbális jelzésekkel megjelenítenie. A többieknek kell kitalálnia, mi lenne az adott érzelem. A játék úgy is játszható, hogy a csoportvezető előre, cetlikre felír érzelmeket és minden csoporttag húz egyet, de úgyis, hogy mindenki keres magának egy olyan érzelmet, amit jellemzőnek érez

Fejlesztő hatás: Az érzelmek nem verbális kifejezése, és ezek felismerése

Életkori ajánlás: serdülők és felnőttek számára ajánlható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 15–20 perc

Eszközигény: papírkártyák (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyál- talan nem jelle- mező</i>	<i>2. Nem jelle- mező</i>	<i>3. Nem tudom eldön- teni</i>	<i>4. Jel- lemző</i>	<i>5. Telje- sen jelle- mező</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak/kitalálónak					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni, mennyire empatikus a vonatkozókkal?					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					

9. Szinkronizálás

A játék leírása: Páros játék. A párok egyik fele, csupán nem verbálisan fejezheti ki magát, gesztusokkal, mimikával, mozdulatokkal stb. A párok másik fele beszél helyette, szinkronizálja a másik mozdulatait. Később csere. A játék fordítva is elképzelhető: ebben az esetben nem a beszélő követi a „képet”, hanem az ő – mozdulatlanul előadott – mondanivalóját illusztrálja, fejezi ki nem verbálisan a másik fél.

Fejlesztő hatás: Részint a nem verbális kommunikáció, részint az empátiás készség fejlesztése.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 20–30 perc

Eszközigény: nincs (Benedek, 1992).

Megfigyelési szempontok	1. Egyáltalán nem jellemző	2. Nem jellemző	3. Nem tudom eldönteni	4. Jellemző	5. Teljesen jellemző
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak/kitalálónak					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni, mennyire empátikus a vonatkozókkal					

10. Halandzsa

A játék leírása: A csoport körben ül. Két ember kimegy, és odakint meg-egyeznek abban, hogy miről fognak „beszélgetni”. Az lesz a feladatuk, hogy a csoportba visszatérve, csupán halandzsa nyelven fejezzék ki mondanivalójukat. A többieknek kell kitalálnia, hogy miről van szó. Érdemes több kört is játszani. Van olyan változata is a játéknak, amikor a halandzsa helyett csak és kizárólag számokat mondanak a játékosok.

Fejlesztő hatás: Elsősorban a vokális, másodsorban a többi nem verbális kommunikációs csatorna fejlesztése.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: nincs

Egyéb megjegyzések: Általában nagyon jó hangulatú feladat, nagy nevetések kísérik, így nehezebb feladatok után feszültségoldónak is használhatjuk (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak/kitalálónak					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni, mennyire empátikus a vonakodókkal					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					

11. Ki zörget?

A játék leírása: Valaki kimegy a teremből, a többiek körben ülnek. Aki kiement, elképzel valakit vagy valamit. Visszatérésekor az ajtó zörgetésével, kopogtatásával igyekszik kifejezni kire gondolt. Bejön, leül, és a többiek elmond-

ják, mit gondolnak ki mire gondolt, kit akar megjeleníteni az ajtón zörgető. Végül a zörgető is elmondja, kit és mit próbált megjeleníteni valójában.

Fejlesztő hatás: A nem verbális jelzések használatának és felismerésének fejlesztése.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 20-30 perc

Eszközigény: Egy ajtó

Egyéb megjegyzések: Fontos, hogy a zörgető mondja el utoljára, mit akart kifejezni (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom elmondani</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak/kitalálónak					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire figyel arra, hogy minél többen és mindig más „zörgessen					

12. Hotelportás

A játék leírása: A játékosok közül egy valaki lesz a hotelportás, a többi játékos a vendég. A vendégek „némák”, nem tudnak beszélni, csak különböző non-verbális eszközökkel fejezhetik ki magukat. Viszont mindnyájuknak van valamilyen problémája, amiben a hotelportástól kér segítséget. A portás – az egyetlen, aki beszélhet – feladata, hogy kitalálja, mit kívánnak tőle. A játékot megbeszélés követi arról, hogy mennyire volt nehéz, csak nem verbális eszközökkel elérni a céljukat

Fejlesztő hatás: A nem verbális jelzések használatának és felismerésének fejlesztése.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 20–30 perc

Eszközigény: nincs

Egyéb megjegyzések: Más szituációt is kitalálhatunk, mint például étterem pincérrel stb. (Bús, 2003).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket bevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosoknak					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni, mennyire empatikus a vonakodókkal					

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire figyel arra, hogy ki szerepelt és ki nem, próbálja-e befolyásolni					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

13. Fekete-fehér, igen-nem

A játék leírása: ismert gyerekjátékról van szó. A játékosok körben ülnek. Egy játékos lesz a kérdező, bármit kérdezhet, és a többieknek gyorsan válaszolniuk kell, de úgy, hogy a fekete, fehér, igen, nem szavakat nem használhatják. A játékosok, csak igazat válaszolhatnak. Aki hibázik vagy tétovázik, kiesik. Az nyer, aki legtovább benn marad, így ő lesz a következő kérdező.

Fejlesztő hatás: A verbális kommunikáció kifejezőképességének fejlesztése, annak megtapasztalása, hogy bármilyen korlátozás mennyire megnehezíti a verbális kommunikációt.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 20–30 perc

Eszközigény: nincs

Egyéb megjegyzések: Általában nagyon vidám, oldott hangulatú játék, nagy nevetések kísérik (Grätzer,1977).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyál- talan nem jel- mező</i>	<i>2. Nem jel- mező</i>	<i>3. Nem tudom eldön- teni</i>	<i>4. Jel- lemző</i>	<i>5. Telje- sen jel- mező</i>
ennyire tudja a többiekkel belevonni a feladatba					
ennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
ennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni, mennyire empatikus a vonakodókkal					
Mennyire viszonyul empatikusan a sikertelenség miatt esetleg frusztrálódó játékosokhoz, hogyan kezeli ezt a helyzetet					
ennyire figyel arra, hogy ki szerepelt és ki nem, próbálja-e befolyásolni					
ennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

14. A szöveg marad

A játék leírása: A játékosok párokat alkotnak. Közös kitalálnak és leírnak egy rövid dialógust. Ezt a szöveget kell előadni különböző szituációkban. A szöveg mindig ugyanaz marad, csak a helyzet változik. A játékosok megélik, hogy ugyanannak a szövegnek a jelentése, hogyan módosul változik, ha más nem verbális jelzések egészítik ki, a helyzetnek megfelelően.

Fejlesztő hatás: a verbális és a nem verbális kommunikáció fejlesztése.

Életkori ajánlás: Serdülőknek és felnőtteknek

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 30-45 perc

Eszközigény: papír, toll (Bús, 2003).

Megfigyelési szempontok	1. Egyáltalán nem jellemző	2. Nem jellemző	3. Nem tudom elmondani	4. Jellemző	5. Teljesen jellemző
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni, mennyire empatikus a vonatkozókkal					
Mennyire viszonyul empatikusan a sikerelenség miatt esetleg frusztrálódó játékosokhoz, hogyan kezeli ezt a helyzetet					
mennyire figyel arra, hogy ki szerepelt és ki nem, próbálja-e befolyásolni					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

15. Csak rám figyelj!

A játék leírása: A csoporttagok közül hárman lesznek a feladat végrehajtói, a többiek félkörívben ülnek. A feladat egyszerű: ketten elmélyülten beszélgetnek, úgy, hogy csak egymásra figyelhetnek közben. A harmadik feladata, hogy bármilyen eszközzel, de anélkül, hogy a másik két játékoshoz érne, magára vonja valamelyik beszélgetőtárs figyelmét. Érdeemes előre meghatározni az idői keretet mondjuk 2–5 perc között. Utána más csoporttagok is kipróbálhatják magukat a „beszélgető” és a megzavaró” szerepkörében is.

Fejlesztő hatás: A feladat egyfajta kommunikációs küzdelem három fél között a figyelemért, ilyen módon a társas hatékonyság szintjének mérője is lehet.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 20–30 perc

Eszközigény: nincs (Benedek, 1992)

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyál- talan nem jelle- mező</i>	<i>2. Nem jelle- mező</i>	<i>3. Nem tudom eldön- teni</i>	<i>4. Jel- lemző</i>	<i>5. Telje- sen jelle- mező</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, közben tartani az eseményeket					
hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni, mennyire empatikus a vonakodókkal					
mennyire viszonyul empatikusan a sikertelenség miatt esetleg frusztrálódó játékosokhoz, hogyan kezeli ezt a helyzetet					
mennyire figyel arra, hogy ki szerepelt és ki nem, próbálja-e befolyásolni					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

16. Gyümölcskosár

A játék leírása: A csoporttagok körben ülnek, egy valaki közepén áll. Mindenki kap egy gyümölcsnevet. Amikor a közepén álló elkiáltja magát: „Szilva (például) és alma (például)”. Akkor a két megnevezett játékos feláll, és minél gyorsabban megpróbál helyett cserélni. A közepén álló igyekszik ezt azáltal megakadályozni, hogy ő ül le az egyik székre. Akinek nem jut szék, az folytatja a játékot. Ha a középső ember azt mondja: „Kiborult a gyümölcskosár”, akkor, mindenkinek fel kell állnia és máshova leülnie, mint ahol eddig ült.

Fejlesztő hatás: Ebben a játékban a rivalizálás, versengés jelenik meg a csoporttagok között, a frusztráció és akadályoztatás élménye konfliktushelyzetben. Annak, akinek sikerül a játék a pozitív önérvényesítés élményét adja.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 15-20 perc

Eszközigény: eggyel kevesebb szék, mint ahányan a résztvevők vannak.

Egyéb megjegyzések: Általában nagyon vidám, nagy nevetésekkel kísért játék, gyerekek különösen élvezik. Vigyázzunk azonban, ne durvuljon el, nehogy megsérüljön valaki (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire figyel arra, hogyha valakinek ellenérzései vannak a mozgásos-szaladgálós feladattal szemben					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					
mennyire viszonyul empátikusan a sikertelenség miatt esetleg frusztrálódó játékosokhoz, hogyan kezeli ezt a helyzetet					

17. Hess légy!

A játék leírása: A csoportot 5-7 fős kiscsoportokra osztjuk. Megmondjuk a kiscsoportoknak, hogy kapnak egy egyszerű problémát, gondolják végig külön-külön, majd próbálják meg meggyőzni egymást a saját megoldásuk helyességéről. A végén közösen megbeszéljük a megoldásokat és a csoportvezető elárulja a helyes megoldást. A probléma a következő: ha van egy lezárt befőttes üveg, és annak az alján hat légy alszik. Mi történik, ha felébresztjük a legyeket és elkezdenek szállni az üvegben? Változik vagy sem az üveg és a legyek súlya, ha azok nincsenek az üveg alján? (Megoldás: Nem változik, mivel a legyek, ha repülnek, leszálló légáramlatokat hoznak létre, amelyek ugyanolyan erőt képviselnek, mint a súlyuk. Így akár ülnek, akár repülnek, ugyanolyan súllyal nyomják lefele az üveget.)

Fejlesztő hatás: A játékosok képet kapnak arról, hogy hogyan tudják meggyőzni a társaikat az igazunkról, így milyen társas hatékonysággal rendelkeznek.

Életkori ajánlás: serdülőknek és felnőtteknek

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 15-20 perc

Eszközigény: nincs (Kroehnert, 2004).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom elmondani</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket, a vita menetét					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyál- talan nem jelle- mező</i>	<i>2. Nem jelle- mező</i>	<i>3. Nem tudom eldön- teni</i>	<i>4. Jel- lemző</i>	<i>5. Telje- sen jelle- mező</i>
mennyire viszonyul empaticusan a siker- telenség miatt esetleg frusztrálódó játé- kosokhoz, hogyan kezeli ezt a helyzetet					
mennyire figyel arra, hogy a vita során ne legyen személyeskedés, ne sértsék meg egyik csoport érzéseit sem					

18. Férfiak és nők

A játék leírása: A csoport női és férfi tagjai külön csoportot képeznek és a terem két végében, vagy két külön helyiségben foglalnak helyet. Mindkét csoportnak az a feladata, hogy azt gondolják végig, a másik nem képviselői mit utálnak, mit nem szeretnek bennük – a saját elképzelésük szerint. A férfiak tehát összegyűjtik azokat a negatívumokat a táblán, vagy a tacepaon, amiről azt tartják, hogy a nők gondolják, hiszik, mondják róluk. A nők ugyanezt csinálják, de a férfiak szemszögéből. Ki lehet térni azokra az ellenszenvekre és elutasító beállítódások összegyűjtésére is, amelyek akadályozzák a két nem közötti kommunikációt.

Amikor a két csoport elkészült, helyet cserélnek és megismerkednek a másik csoport listájával, megvitatják azt.

Ezek után a teljes csoport összeül és megbeszéli a gyakorlat általánosítható tanulságait.

Fejlesztő hatás: A gyakorlat alkalmas a társadalmi nemi szerepekkel kapcsolatos érzések, beállítódások tisztázására, valamint serkenti a kommunikációt a csoport különböző nemű tagjai között.

Életkori ajánlás: Minden korosztály számára ajánlott.

Csoportvezetői gyakorlat: A gyakorlat nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Idői keretek: 20–30 perc

Eszközigény: Tábla vagy tacepao.

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyál- talan nem jelle- mező</i>	<i>2. Nem jelle- mező</i>	<i>3. Nem tudom eldön- teni</i>	<i>4. Jel- lemző</i>	<i>5. Telje- sen jelle- mező</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, közben tartani az eseményeket, a vita menetét					
mennyire figyel arra, hogy a vita során ne legyen személyeskedés, ne sértsék meg egyik csoport érzéseit sem					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

19. Ház, fa, kutya

A játék leírása: A csoport párokra oszlik (ha a létszám páratlan, akkor vagy az egyik csoporttagot megfigyelőnek kérjük fel, vagy a csoportvezető beszáll a játékba).

Minden pár két tagja egymással szembe fordulva foglal helyet, térdük összeér, rajta elhelyezve a papírlap az alátéttel, és a filctollat mindketten megfogják.

A csoportvezető arra kéri a résztvevőket, hogy mindenki hunyja be a szemét és képzeljen el egy tetszés szerinti tájat, benne egy házzal, a ház mellett egy fával, mellette, kutyával. Engedjék szabadon képzeletüket. Adjunk időt, hogy elképzeljék a képet, kb. 2-3 perc múlva a csoportvezető arra kéri a párokat, hogy szavak nélkül, teljes csendben rajzoljanak, a filctollat együtt fogva, egy képet, amin van egy ház, egy fa és egy kutya. Amikor a kép elkészült, szignálják egy közös művésznévvel.

Kérhetjük a pároktól azt is, hogy rajzoljanak közösen egy képet, de nem adunk meg témát, hanem rájuk bízunk, mit fognak közösen lerajzolni.

Amikor minden pár elkészült a feladattal, a képeket kifüggesztjük. A párok beszámolnak érzéseikről, tapasztalataikról, elemzik a produktumot, és közösen megbeszélik, milyen élményeket szereztek a nonverbális kommunikációval, az empátiával, egymás befolyásolásával kapcsolatban.

Fejlesztő hatás: A gyakorlat kiválóan alkalmas az empátia és a non-verbális kommunikáció gyakorlására, valamint arra, hogy a személyes befolyásolás tényezőiről élményt, tapasztalatot szerezzenek.

Életkori ajánlás: Minden korosztály számára ajánlott.

Csoportvezetői gyakorlat: A gyakorlat nem igényel különösebb csoportvezetői tapasztalatot.

Idői keretek: 10–20 perc

Eszközigény: A/4 formátumú papír minden párnak, alátét, íróeszközök, lehetőleg színes filctoll, páronként 1 db. (Rudas, 2004)

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom elmondani</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
hogyan tudja irányítani a megbeszélést, mennyire figyel a többiek érzéseire, gondolataira					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					

20. Folytasd az akciót!

A játék leírása: A csoportban valaki bemutat egy rövid jelenetet, eseménysort ez tetszőleges lehet. A bemutatás nonverbális eszközökkel, szavak nélkül történik. A jelenet egy pontján megáll, egy pózban kimerevíti magát, majd leül. A mellette ülő ugyanezt a pózt felveszi, majd folytatja a jelenetet a saját elképzelései szerint. Addig játsszuk, amíg mindenki egyszer sorra nem kerül. Ezt követően a csoport megbeszéli, ki mit gondol, miről szólt a történet.

Fejlesztő hatás: A gyakorlat célja a nonverbális készségek és a fantázia fejlesztése.

Életkori ajánlás: Minden korosztály számára ajánlott.

Csoportvezetői gyakorlat: A gyakorlat nem igényel különösebb csoportvezetői tapasztalatot.

Idői keretek: 10–20 perc

Eszközigény: nincs (Benedek, 1992).

<i>Megfigyelési szempontok</i>	<i>1. Egyáltalán nem jellemző</i>	<i>2. Nem jellemző</i>	<i>3. Nem tudom eldönteni</i>	<i>4. Jellemző</i>	<i>5. Teljesen jellemző</i>
mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt					
mennyire tudja a többieket a feladatban tartani					
mennyire tudja a többieket bevonni a feladatba					
mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit					
felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak					
mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket					
mennyire figyel arra, hogy mindenki szerepeljen					

4.4. Kommunikációs helyzetgyakorlat

Tréneri útmutató:

A kommunikációs helyzetgyakorlatot egy kommunikációs tanári szerepjáték-ként képeltük el, amelyet 3-4 fős kiscsoportban végeznek a hallgatók.

A kommunikációs helyzetgyakorlat célja: A tanári pályára jelentkező szándékozók kipróbálják saját kommunikációs képességeiket (elsősorban a szóbeli kifejezőképességet) a tanításhoz hasonló szituációban, visszajelzést kapjanak társaiktól erre a képességekre vonatkozóan, és önreflexióban tudatosítsák az e területen saját erősségeiket és az esetleges hiányokat.

A feldolgozás menete:

Hangulatteremtő, bemelegítő feladatként célszerűnek tartjuk a Rudas-féle egyirányú-kétirányú kommunikációs feladatot elvégezni. Kiemelve, hogy milyen jelentősége van a pontos magyarázatnak a feladatok megértésében és kivitelezésében.

Ezt követően 4 fős csoportokat alakítunk úgy, hogy minden csoportban legyen a csoporttagoknak A-B-C-D jele. A tréning elméleti tananyagából http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/tanszemfejl/1_a_plyaorientci_plyaszocializci_alapterletei.html a Super – féle életpálya – fejlődés elméletet 4 részre osztjuk, és az első részt az A-jelű csoporttagok kapják meg, a második részt a B jelűek, a harmadik részt a C-jelűek, a 4. részt a D jelűek.

A következő lépésben az A-B-C-D jelű csoporttagok alkotnak egy-egy csoportot. Elolvassák az elméleti anyagokat, és kapnak 15 percet arra, hogy felkészüljenek a „tanításra” hogy hogyan fogják elmagyarázni az eredeti csoportjukban lévő csoporttársaiknak a tananyagot. Ebben a 15 percben személtető anyagokat is készíthetnek, ha szükségesnek tartják.

Utána az eredeti csoportban lévő csoporttagoknak kell „megtanítaniuk”, elmagyarázniuk az adott elméleti tananyag rájuk eső részét. A magyarázatok megkezdése előtt minden csoport kap 4 megfigyelőlapot, és egy-egy magyarázat befejezését követően visszajelzést adnak egymásnak, a megfigyelés szempontjainak megfelelően kitöltik a megfigyelőlapot úgy, hogy először a szerepjátékban magyarázó kap, önreflexióját hallgatják meg, és utána ad visszajelzést a csoport 3 tagja. Ez a kiscsoportos szerepjáték kb. 40 percet vesz igénybe, ha 5 perc ma-

gyarázatot, 5 perc visszajelzés követ. Minden csoporttag magával viheti a rá vonatkozó kitöltött megfigyelőlapot.

Nagycsoportos megbeszélésen a csoporttagok beszámolnak a szerepjáték tapasztalatairól, majd a zárókörben egyéni önreflexiót kérünk a saját kommunikációs képességekről

Megfigyelési szempontok	Csoporttagok visszajelzései	A magyarázatot adó önmegfigyelése
A magyarázat mennyire érthető, világos		
Milyen a szóbeli kifejezőkészség, szókincs, nyelvi fordulatok használata		
Formailag milyen a beszéde, van-e beszédhiba, hangszín, hanghordozás milyensége		
Nonverbális és metakommunikáció		

4.5. Tanári pályaorientációs kérdőív

Tréneri útmutató

A Tanári Pályaorientációs Kérdőív olyan 5-fokú Likert-típusú skála, amely 80 állítást tartalmaz. Az állítások a tanári pályához fontos tulajdonságokra, készségekre, képességekre vonatkoznak. A kérdőív 8 nagyobb területet foglal magába:

1. Empátia, tolerancia
2. Pszichés terhelhetőség, frusztrációtűrés, kitartás
3. Szervezőkészség
4. Helyzetfelismerési és döntési képesség
5. Új dolgokra való nyitottság, rugalmasság
6. Felelősségtudat, megbízhatóság
7. Kognitív képességek
8. Tanári tevékenységek

A kérdőív nem tartalmaz az interperszonális, kapcsolatteremtő és a kommunikációs képességekre vonatkozó állításokat, mert ezeket a területeket már kidolgozott, a gyakorlatban is alkalmazott és a szakirodalomból ismert kérdőívekkel szeretnénk vizsgálni.

Minden területhez 10 állítás tartozik. A kérdőív az öndefiníciós kérdőívek csoportjába tartozik, ugyanis a hallgató saját maga tölti ki önmagára vonatkoztatva a kérdőívet.

A kérdőív állításai olyan szempontokat átgondolására készítetik a hallgatókat, amelyek a tanári pálya szempontjából lényegesek.

A kérdőív alkalmas arra, hogy a hallgató önállóan legyen képes megítélni önmagát a tanári pálya szempontjából fontos faktorok mentén. Továbbá a kérdőív rámutat azokra a területekre, amelyek a hallgató erőssége és azokra, amelyekben még fejlesztésre és fejlődésre van szüksége a tanári pályát tekintve. A kérdőív dimenziói lehetőséget adnak csoportos feldolgozásra, megbeszélésre is, ugyanakkor segíti a hallgató önreflektív munkáját is.

Tanári pályaorientációs kérdőív

Instrukció

Kérjük, figyelmesen olvassa el az alábbi állításokat, majd döntse el, hogy ezek az állítások milyen mértékben jellemzőek önre egy 5 fokú skálán. Az egyessel jelölje, ha egyáltalán nem jellemző és ötössel, ha erősen jellemző, a fokozatok pontos jelentését az alábbi felsorolás mutatja.

1= egyáltalán nem jellemző

2= kicsit jellemző

3= jellemző is és nem is

4= jellemző

5= nagyon jellemző

Kérjük, tegyen X-et a megfelelő oszlopba attól függően, hogy az adott állítás mennyire jellemző Önre nézve.

	<i>Állítások</i>	<i>5. na- gyon jel- lemző</i>	<i>4. jellem- ző</i>	<i>3. jel- lemző is meg nem is</i>	<i>2. nem jellem- ző</i>	<i>1. egyál- talan nem jellem- ző</i>
1.	Türelmes vagyok másokkal.					
2.	Könnyen elfáradok.					
3.	Szeretem kézben tartani a dolgokat.					
4.	Nehezen hozok döntéseket.					
5.	Szeretek új dolgokat kipróbálni.					
6.	Ígéreteimet betartom.					
7.	Könnyen fel tudok készülni a vizsgáimra.					
8.	Jól tudom másoknak elmagyarázni a dolgokat.					
9.	Könnyen átérzem mások problémáját.					
10.	Nehezen viselem, ha akadályoznak valamiben.					
11.	Jól beosztom az időmet.					
12.	Döntéseimet átgondolom.					
13.	A változásokhoz könnyen alkalmazkodom.					
14.	Döntéseimért vállalom a felelősséget.					
15.	Könnyen megjegyzek dolgokat.					
16.	Szívesen veszek részt a gyerekekkel közös tevékenységekben.					
17.	Képes vagyok beleképzelni magam mások helyzetébe.					
18.	Könnyen feladom, ha valami nem sikerül elsőre.					
19.	Előre megtervezem a napi teendőimet.					
20.	Nem szeretek dönteni.					
21.	Igyekszem haladni a korrall.					
22.	Ha valamit rám bíznak, az biztonságban van.					
23.	Néha nehezen értem meg a dolgok lényegét.					

	<i>Állítások</i>	<i>5. na- gyon jel- lemző</i>	<i>4. jellem- ző</i>	<i>3. jel- lemző is meg nem is</i>	<i>2. nem jellem- ző</i>	<i>1. egyál- talan nem jellem- ző</i>
24.	Jól tudok irányítani másokat.					
25.	Könnyen megértek másokat.					
26.	Gyakran nem fejezem be a dolgaimat.					
27.	Szívesen szerveznék társas eseményeket.					
28.	Döntéseim előtt kikérem mások véleményét.					
29.	Nehezen viselem, ha a terveim felborulnak.					
30.	Amit elvállalok, azt meg is csinálom.					
31.	Jó a memóriám.					
32.	Képes vagyok másokkal együttműködni.					
33.	Könnyen felismerem mások érzéseit.					
34.	Nehezen viselem a feszültséget.					
35.	Nehezen tartom a határidőket.					
36.	Felismerem, hogy mikor kell azonnal cselekedni.					
37.	Több szempontot is képes vagyok egyszerre figyelembe venni.					
38.	Tetteim következményét vállalom.					
39.	Hiába készülök alaposan a vizsgákra, gyakran rossz jegyet kapok.					
40.	Szívesen készítek szemléltető eszközöket.					
41.	Könnyen feldühödök.					
42.	Nehezen tudom kontrollálni az érzéseimet.					
43.	Könnyen mozgósítok másokat.					
44.	Tudom, hogy mikor kell csendben maradni.					
45.	Élvezem az új helyzeteket.					
46.	Nehezen ismerem el a hibáimat mások előtt.					
47.	Könnyen meglátom a részek közötti összefüggéseket.					
48.	Tudok figyelni másokra.					

	<i>Állítások</i>	<i>5. nagyon jellemző</i>	<i>4. jellemző</i>	<i>3. jellemző is meg nem is</i>	<i>2. nem jellemző</i>	<i>1. egyáltalán nem jellemző</i>
49.	Tiszteletben tartom mások eltérő véleményét.					
50.	Az átlagnál nehezebben viselem a stresszhelyzeteket.					
51.	Nem fáraszt, ha egyszerre több dolgot kell elintéznem.					
52.	Felismerem, hogy mikor nem szabad beleavatkozni a dolgokba.					
53.	Ragaszkodom a megszokott dolgokhoz.					
54.	Lehet rám számítani.					
55.	Nehezemre esik a dolgok mélyére hatolni.					
56.	Jól meg tudom tervezni, hogy mit csináljak.					
57.	Nyitott vagyok a kulturális különbségekre.					
58.	Könnyen elvesztem a fejem.					
59.	Sokszor elúszom a teendőimmel.					
60.	Határozott vagyok.					
61.	A megszokottól eltérően is tudok reagálni.					
62.	Nem élek vissza mások bizalmával.					
63.	Nagyon sok időt elvisz tanulás.					
64.	Szívesen ellenőrzök és javítok ki dolgokat (pl.: szövegeket).					
65.	Az adott helyzetet a másik szempontjából is képes vagyok megérteni.					
66.	Ha valamit elhatározok, azt véghez is viszek.					
67.	Idegesít, ha szervezetlenséget tapasztalok.					
68.	A bonyolult szituációkat is jól átlátom					
69.	Nem okoz gondot, ha a dolgoknak több megoldása van.					
70.	Nyugodtan rám lehet bízni fontos feladatokat.					
71.	Nehezen tudom megtanulni a dolgokat, ha nem értem.					

	<i>Állítások</i>	<i>5. na- gyon jel- lemző</i>	<i>4. jellem- ző</i>	<i>3. jel- lemző is meg nem is</i>	<i>2. nem jellem- ző</i>	<i>1. egyál- talan nem jellem- ző</i>
72.	Könnyen töltök ki dokumentumokat és nyomtatványokat.					
73.	Az idegenek idegesítenek.					
74.	Kitartok a céljaim mellett.					
75.	Nem szoktam a részleteken elcsúszni.					
76.	Váratlan helyzetekben könnyen feltalálom magamat.					
77.	Kiborít, ha hirtelen változtatni kell a programomon.					
78.	A nehezebb feladatok alól hajlamos vagyok kibújni.					
79.	Szívesen olvasok a szakomhoz kapcsolódó nem kötelezően megadott szakirodalmat.					
80.	Szívesen beszélgetek másokkal olvasmányaimról.					

A tanári pályaorientációs kérdőív értékelése

Az alábbi kategóriák mellett lévő számok a fogalmakhoz tartozó állításokat jelölik. Mindegyik kategóriához 10 állítás tartozik. Kérem, adja össze az egyes állításokhoz tartozó skálaértékeket, így megkapja az adott kategóriák értékét. Amennyiben az állítás száma mellett F betűt talál, az azt jelenti, hogy fordítottan kell számolnia a skálaértéket, azaz ha ön 5 skálaértékkal jelölte az állítást, akkor a számításnál ez 1 értéket fog jelenteni, ha 4, akkor 2 és a 3-as érték pedig nem változik. Egyszerű kiszámítása az F jelölt állítások skálaértékének, ha az adott skálaértéket mindig kivonjuk 6-ból, és az így kapott eredménnyel számolunk.

Összesítő táblázat

Kategóriák	Összpontszám	Rangsor
Empátia, tolerancia 1; 9; 17; 25; 33; 41F; 49; 57; 65; 73F;		
Pszichés terhelhetőség frusztrációtűrés, kitartás: 2F; 10F; 18F; 26F; 34F; 42F; 50F; 58F; 66; 74;		
Szervezőkészség 3; 11; 19; 27; 35F; 43; 51; 59F; 67; 75;		
Helyzetfelismerési és döntési képesség 4F; 12; 20F; 28; 36; 44; 52; 60; 68; 76;		
Új dolgokra való nyitottság, rugalmasság 5; 13; 21; 29F; 37; 45; 53F; 61; 69; 77F;		
Felelősségtudat, megbízhatóság 6; 14; 22; 30; 38; 46F; 54; 62; 70; 78F;		
Kognitív képességek 7; 15; 23F; 31; 39F; 47; 55F; 63F; 71; 79;		
Tanári tevékenységek 8; 16; 24; 32; 40; 48; 56; 64; 72; 80;		

A kapott eredményeket értelmezve megállapítható, hogy melyek azok a területek, amelyeken nagyon magas pontszámot és melyek azok a területek, amelyeken alacsony pontszámot ért el. Az egyes kategóriákat tekintve a minimálisan elérhető pontszám 5 pont, míg a maximálisan elérhető pontszám 50 pont lehet. A rangsor megmutatja az erősségeket (magas összpontszám) és gyengeségeket (alacsony összpontszám).

Szemponatok, javaslatok az eredmények megvitatásához

Rangsor felállítása

Erősségek és gyengeségek személy szerinti összegyűjtése a kérdőív eredményei alapján

Lehetőségek a gyengeségek fejlesztésére

Tervek felállítása a fejlődés elősegítésére

A kapott eredmények összevetése a csoport többi tagjának eredményével

Felhasznált irodalom

Bagdy, Emőke, Telkes, József (1990): Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában. Tankönyvkiadó, Budapest.

Benedek, László (1992): Játék és pszichoterápia. Animula, Budapest.

Bús, Imre (szerk.) (2003): Játékok a személyiség- és közösségfejlesztés szolgálatában. PTE Illyés Gyula Főiskolai Kar, Szekszárd.

Grätzer, József (1977): Sicc. Szórakoztató időtöltések, cseles csalafintaságok. Móra, Budapest.

Kroenhert, Gary (2004): 103 játékos tréninggyakorlat. Z-press, Miskolc.

Perhman, Molly (é. n.): Nagy játékciklopédia. Alexandra, Pécs.

Rudas János (2007): Delfi örökösei. Önismereti csoportok- elmélet, módszer, gyakorlat. Lélekben Otthon Kiadó, Budapest.

http://algyoiskola.net84.net/Algyo_pdf/munkaertek.pdf

letöltés dátuma: 2011. március 7.

<http://www.ektf.hu/hefoppalyazat/tanszemfejl/index.html>

letöltés dátuma: 2011.január

Mellékletek:

1. sz. melléklet: Megfigyelési szempontok gyűjteménye az akváriumgyakorlatokhoz:

- Felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak?
- Felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosnak/kitalálónak?
- Felismeri-e mikor érdemes segíteni a játékosoknak?
- Hogyan tudja az esetleges ellenérzéseket kezelni? Mennyire empatikus a vonakodókkal?
- Mennyire figyel arra, hogy ki mennyire vesz részt a ház belső tereinek kialakításában, mennyire próbál mindenkit bevonni?
- Mennyire figyel arra, hogy ki szerepelt és ki nem, próbálja-e befolyásolni?
- Mennyire figyel arra, hogy minél többen és mindig más „zörgessen”?
- Mennyire figyel arra, hogy minél többen és mindig más legyen a kitaláló?
- Mennyire figyel arra, hogyha valakinek ellenérzésesei vannak a mozgásos-szaladgálós feladattal szemben?
- Mennyire figyel arra, hogyha valakinek ellenérzésesei vannak a testi közelséggel szemben?
- Mennyire nehezen viseli, az események nem az elképzelései szerint alakulnak, mutatja-e a frusztráció verbális, vagy nem verbális jeleit?
- Mennyire tudja a többiek érdeklődését felkelteni a feladat iránt?
- Mennyire tudja a többieket a feladatban tartani?
- Mennyire tudja a többieket belevonni a feladatba?
- Mennyire tudja világosan elmagyarázni a feladatot?
- Mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket?
- Mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket pl a be rendezés milyenségét?
- Mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket, pl a kitalálendő szavak kiválasztását:
- Mennyire viszonyul empatikusan a sikertelenség miatt esetleg frusztrálódó játékosokhoz, hogyan kezeli ezt a helyzetet?
- Mennyire tudja/akarja irányítani, kézben tartani az eseményeket, a vita menetét?
- Mennyire figyel arra, hogy a vita során ne legyen személyeskedés, ne sértsék meg egyik csoport érzéseit sem?

- Hogyan tudja irányítani a megbeszélést, mennyire figyel a többiek érzéseire, gondolataira?
- Mennyire figyel arra, hogy mindenki szerepeljen?

2. sz. melléklet: Táblázat minta a megbeszéléshez:

Megfigyelési szempontok	Külső megfigyelők	Résztevő megfigyelők	Önmegfigyelés

5. MAGYAR ISTVÁN – NAGYNÉ FÓRIS KATALIN: AZ ISKOLAI TAPASZTALATSZERZÉS FELADATAI A TANÁRI PÁLYAORIENTÁCIÓ SZAKASZÁBAN

A jelenleg érvényben lévő 289/2005. Kormányrendelet 12. §-ának (5) bekezdésében foglaltak szerint, a tanári szakra történő belépés egyik feltétele a tanári felkészítést megalapozó, pályaaorientációt segítő ismeretek követelményeinek teljesítése, amelynek kreditértéke 10 kredit. A pályaaorientációs 10 kredit részeként, több képző intézményben, a tanárképzés iránt érdeklődő, alapképzésbe járó hallgatók jelenleg is részt vesznek iskolai gyakorlaton.

Véleményünk szerint bárhogy is változik a szabályozás, a tanárképzésbe való jelentkezés előtt/ a végleges döntés meghozatala előtt, mindenképpen szükséges egy, a pályaaorientációt segítő iskolai gyakorlat beiktatása a képzésbe.

A jelenlegi rendelet szerint a hallgatók gyakorlat során nyújtott teljesítményének értékelése, illetve a gyakorlat során készített dokumentumaik felhasználhatóak a tanári MA felvételi eljárásában. E kérdéssel kapcsolatosan fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy ezt a funkciót csak abban az esetben tudja a gyakorlat betölteni, ha ilyen jellegű tevékenység valamennyi képzést folytató intézmény pályaaorientációs moduljába bekerül. Amennyiben sikerül országosan egységesíteni a kérdést, ez a bemeneti szűrés egyik fontos pillére lehet.

Ellenkező esetben a tanári mesterképzés felvételi eljárásában nem biztosítható a jelentkezők esélyegyenlősége. Ha olyan intézményből érkezik a jelölt, ahol ilyen gyakorlatra nem került sor, nem kérhetők számon ezek a dokumentumok!

5.1. Az iskolai tapasztalatszerző gyakorlat jellemzői

A gyakorlat elsődleges **célja**, hogy a hallgatók iskolai környezetben, olyan élményhez jussanak, amely segíti őket abban, hogy pályaválasztásuk során megalapozott döntést tudjanak hozni.

A pályaaorientációs iskolai tapasztalatszerző gyakorlat helyszíne a gyakorló iskola / külső gyakorló közoktatási intézmény. Időtartama egy félév, heti két óra, javasolt kreditértéke 2 kredit.

A gyakorló iskola/külső gyakorló közoktatási intézmény vezetése **gyakorlatvezető tanárokat** bíz meg. Hozzájuk jelentkeznek a hallgatói csoportok.

A gyakorlatvezető tanárok feladatai:

- közreműködnek a hallgatók felkészítésében,
- koordinálják a hallgatók tevékenységét,
- vezetik a félév végén a kiscsoportos értékelő megbeszéléseket,
- érdemjegyet adnak a gyakorlat végén

Az iskolai tapasztalatszerző gyakorlat egyes feladatainak elvégzését a megbízott **szakvezető tanárok** irányítják.

A szakvezető tanárok feladatai

- megismertetik a hallgatót a konkrét feladattal, felkészítik annak elvégzésére
- megismertetik a hallgatóval a tanulócsoportot, gyermekközösséget
- felügyelik és irányítják a hallgató feladattal kapcsolatos tevékenységét
- a feladat elvégzése után értékelő lapon értékelik a hallgató teljesítményét

A gyakorlat során a **hallgatók** feladatai:

- három feladattípusból egyet-egyet választanak. Összesen három konkrét feladatot végeznek el
- a szakvezetők irányításával felkészülnek a feladat elvégzésére
- a szakvezetők irányításával elvégzik a feladatot
- a félév végén aktívan részt vesznek a kiscsoportos értékelő megbeszélésen
- tevékenységüket, tapasztalataikat a gyakorlat során megfelelően dokumentálják, portfoliót készítenek.

Az alapképzésben résztvevő hallgatók tanári munkával kapcsolatos tapasztalatai egyoldalúak, többnyire a közoktatásban tanulóként szerzett saját élményen alapulnak. A pályaorientációs gyakorlat funkciója éppen az, hogy a hallgatók a tanuló szerepéből kilépve ismerkedhessenek az iskola világával, a tanári munka komplexitásával. Ebből a szempontból kulcskérdés az, hogy milyen jellegű feladatok elé állítsuk a gyakorlaton résztvevő hallgatókat? Szóba jöhetnek külön-

böző interjúk (tanulóval, pedagógussal, szülővel), tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon történő hospitálások, iskolai dokumentumok elemzése, stb. Az előzetes egyeztetések alkalmával, a hallgatók által elvégzendő feladatokkal kapcsolatban határozottan megfogalmazódott az az igény, hogy ezek közvetlenül a tanulókkal közösen végzett tevékenységek legyenek. Az ilyen jellegű tevékenységek alkalmasak a fent megfogalmazott cél megvalósítására. Ez az elvárás ugyanakkor felveti azt a kérdést, hogy melyek azok a tanulókkal közösen megvalósítható tevékenységek, amelyek rábízhatók a gyakorlatot teljesítő hallgatókra? Különös tekintettel arra a tényre, hogy a pályaaorientációs gyakorlaton résztvevő hallgatók gyakorlatilag nem rendelkeznek pedagógiai, pszichológiai előképzettséggel. Ezt a tényt, valamint tapasztalt szakvezetők javaslatait is figyelembe véve alakítottuk ki elképzelésünket az elvégzendő feladatokkal kapcsolatban. Szükségesnek tartjuk ugyanakkor leszögezni, hogy az egyes feladatok végrehajtását szoros szakvezetői felügyelet kell, hogy kíséresse!

Fentieknek megfelelően az alábbi, csoportba rendezett feladatokat javasoljuk:

5.2. Az iskolai tapasztalatszerző gyakorlat feladatai

I Hospitálás tanórán kívüli tevékenységen (napközi, szakkör, sportkör, szabadidős tevékenységek, ünnepek, szakmai tanárképzés iránt érdeklődő hallgatók számára tanműhely, gyakorlati képzés órájának látogatása).

II. Tanórán kívüli tevékenységek lebonyolításában, osztály, illetve intézményi szintű ünnepek, rendezvények kapcsán előkészítésben, anyaggyűjtésben, szervezésében, lebonyolításában való részvétel. (napközi, szakkör, sportkör, szabadidős tevékenységek)

Foglalkozások, foglalkozás részek vezetése szakvezető irányításával, a helyi sajátosságoknak megfelelően.

Ünnepek:

Őszi félév: Október 23., Halloween, Mikulás

Tavaszi félév: Farsang, Március 15., Föld napja, Húsvét

Valamint egyéb rendezvények a helyi sajátosságoknak megfelelően

III. Az iskolai munkát támogató feladatok

A hallgató alapszakjához kapcsolható tantárgyak esetében kísérletek, demonstrációk, prezentációk előkészítése, bemutatása a tanítási órák keretében. (pl.: természettudományos alapszakok esetében tanulókísérletek előkészítése, levezetése)

Gyermekcsoportok kísérésében, felügyeletben (szünet, étkeztetés), megőrzésben (napközi) való közreműködés.

Programunk szerint a hallgatók az I.–III. feladatcsoportból egy-egy feladatot választanak, így mindenki három feladatot végez el a gyakorlat során, valamint ezeket dokumentálja.

Szükséges a hallgató felkészülését, valamint dokumentációs tevékenységét támogatni. Erre vonatkozóan néhány mintát mellékelünk (3–8. sz. melléklet).

5.3. Az iskolai tapasztaltszerző gyakorlat értékelési folyamata

A gyakorlat céljának megfelelően a visszajelzés, értékelés folyamatának több kritériumnak is meg kell felelnie. Egyrészt objektív visszajelzést kell adnia a hallgatónak a tevékenységével kapcsolatban. Másrészt lehetőséget kell biztosítania arra, hogy a hallgatók a gyakorlat során szerzett benyomásaik, tapasztalataik alapján végiggondolják, hogy valóban érdekli-e őket a pedagógus pálya. **Végül a gyakorlatot osztályzattal kell zárni.**

Fentieket figyelembe véve az értékeléssel kapcsolatban a következőket javasoljuk:

1. A felkészülés, a feladatok elvégzése során kapjanak a hallgatók szóbeli visszajelzést a szakvezetőktől.

2. Minden szakvezető töltsön ki egy értékelő lapot az elvégzett feladatok kapcsán. (1. sz. melléklet)

3. A hallgató is töltsön ki egy önértékelő lapot. (2. sz. melléklet)

Az így keletkező dokumentumok alapját képezhetik a félév végén zajló kiscsoportos értékelő megbeszéléseknek. Az önértékelő lapokat sem a szakvezető, sem a gyakorlatvezető tanár nem értékeli, viszont az önértékelés a kiscsoportos értékelő beszélgetések egyik témája.

A portfólió tartalma:

- bevezetés, bemutatkozás
- hospitálási jegyzőkönyv
- foglalkozás/foglalkozásrészlet terve
- az iskolai munkát támogató tevékenység dokumentálása
- a feladatokkal kapcsolatos egyéb dokumentumok (képek, hallgatói/tanulói produktumok, stb.)
- önreflexió
- szakvezetők által készített értékelő lapok

5.4. Mellékletek

1. számú melléklet

AZ ISKOLAI TAPASZTALATSZERZŐ GYAKORLAT ÉRTÉKELŐ LAPJA

(Szakvezető tölti ki)

A HALLGATÓ NEVE:

AZ ELVÉGZETT FELADAT: modul....., cím

A SZAKVEZETŐ NEVE:

Értékelési szempont	Elért pontszám
A hallgató munkához való hozzáállása, érdeklődése	
A hallgató aktivitása	
A hallgató kapcsolatteremtő képessége <i>(tanárokkal, személyzettel)</i>	
A hallgató kapcsolatteremtő képessége <i>(tanulókkal)</i>	
A hallgató kommunikációja	
A hallgató felkészültsége a feladat elvégzésére	
A feladat tartalmi kidolgozottsága	
A feladatvégzés során mennyire tudott figyelni a gyerekre	
Helyzetfelismerő készsége	
Döntéskészsége	
A hallgató viselkedéskultúrája	
Összesen:	

Kérjük, hogy az értékelés során minden szempontot **1–10-ig** pontozzának a kollégák!

2. számú melléklet

AZ ISKOLAI TAPASZTALATSZERZŐ GYAKORLAT ÖNÉRTÉKELŐ LAPJA

(A hallgató tölti ki)

A HALLGATÓ NEVE:

AZ ELVÉGZETT FELADAT: modul....., cím

A SZAKVEZETŐ NEVE:

Kérjük, pontozza az egyes szempontokat 1-10-ig!

Értékelési szempont	Pontszám
Munkához való hozzáállásom, érdeklődésem	
Aktivitásom	
Kapcsolatteremtő képességem <i>(szakvezetővel, személyzettel)</i>	
Kapcsolatteremtő képességem <i>(tanulókkal)</i>	
Kommunikációs készségem	
Felkészültségem a feladat elvégzésére	
A feladat tartalmi kidolgozottsága	
A feladatvégzés során mennyire tudtam figyelni a gyerekre	
Helyzetfelismerő készségem	
Döntéskészségem	
Összesen:	

Kérjük, az alábbi kérdésnél karikázza be azt az állítást, amelyet leginkább jellemzőnek gondol magára nézve! (Csak egy állítást jelöljön!)

A feladat elvégzése során átélt érzéseim:

1. Riasztó, kellemetlen érzések
2. Szorongás
3. Átélt érzéseim nem különböztek bármely más feladat megoldása közben átélt érzéseimtől
4. Kíváncsiság, öröm
5. Lelkesedés, pozitív érzelmek

3. számú melléklet

Hospitalási jegyzőkönyv (minta)

Napközis foglalkozás

Dátum: 2002. 04. 30. Osztály: 4-6

A napközis csoport a két negyedik és a két hatodik osztályból tevődik össze, 25 főből áll. A negyedik osztályosoknak 5. órája volt, ők hamarabb megkezdik a tanulást, és később gyakorló feladatokat kapnak.

A napközi fél kettőtől négy óráig tart.

Ebédelni együtt megy a csoport, 14 órakor.

A foglalkozás mozzanatai

I. A tanárnő megérkezik, a gyerekek már a teremben várják.

A tanárnő helyzetjelentést kér, arról, hogy ki hiányzik, ki megy szakköre, esetleg más egyéni programja van.

Ezt követően 5 perc szünet, beszélgetésre és kézmosásra, majd indulás ebédelni.

II. Az ebéd után az osztályteremben a tanulás megkezdéséig fél óra szabadidő áll a gyerekek rendelkezésére, majd megkezdődik a délutáni munka.

III. A tanárnő megkérdezi, kinek milyen órája volt ma, és milyen házi feladatot adtak fel.

Matematika, irodalom.

Először az írásbelivel foglalkoznak, majd a kötelező olvasmány következik.

Időterv nélkül, önállóan, egyedül dolgozhatnak.

Megjegyzések

A gyerekek elmondják, hogy kinek hová kell ma mennie.

Ennyi idő szükséges, hogy a gyerekek kikapcsolódjanak egy kicsit.

Ez a fél óra sokszor a tanulnivaló mennyiségétől függően kevesebb.

Minden gyerek elmondja a mai napra kapott házi feladatot, előveszi a szükséges tanszereket, könyveket. Csendben, ellenkezés nélkül kezdenek a tanuláshoz.

- IV. A gyerekek hozzákezdenek a tanuláshoz. Mindenki egyedül, csendben tanul, hogy ne zavarja a másikat.
A tanárnő munka közben is ellenőrzi a gyerekeket, ha valaki elakad, segít neki. Mikor elkészültek, ellenőrzi a füzeteket.
- V. Mivel a tanulást befejezték, szabadfoglalkozás következik, az udvarra mennek ki játszani. Van, aki a teremben foglalja el magát. A gyerekek kimennek a szabadba, és a kisebbek labdáznak, a nagyobbak beszélgetnek. Majd uzsonna következik. Van, aki, még tanul, olvas.
- VI. A tanárnő közli, hogy a mai foglalkozást befejezték, készülhetnek haza. A gyerekek elkezdik a készülődést, elpakolják felszereléseiket, a játékokat.
- VII. A gyerekek veszik a kabátot, táskát és hazaindulnak. A tanárnő hagyja el a tantermet utolsónak, és bezárja.

Összegző véleményem:

A gyerekeknek naponta általában hat órájuk van, utána ebédelnek. A szabadtéri kikapcsolódásra kb. 15–30 perc jut, de a tanulás megkezdése előtt is van egy kevés szabadidő, amit játékkal, esetleg egy-egy éppen közelgő ünnepre való készülődéssel töltenek el.

A lecke változó mennyiségű, a tanárnő igyekszik úgy alakítani, hogy jól kihasználják a rendelkezésre álló időt.

A tanárnő jól megszervezte a mai napközit, ahol most mindenki önállóan készült a holnapi órákra.

A gyerekek fegyelmezettek voltak, csendben tanultak, nem zavarták a másikat.

4. sz. melléklet:

TERVEZET NAPKÖZIS FOGLALKOZÁS VEZETÉSÉHEZ

Dátum:

Foglalkozás helye:

Csoportszára:

Csoport létszám:

Csoport összetétel (oszt.):

Foglalkozást vezeti:

Szakvezető tanár:

Irányított szabadidős foglalkozás típusa:

Irányított szabadidős foglalkozás témája:

Tanulási technika alkalmazása:

Fejlesztő gyakorlat alkalmazása: xy tanulóknál

Nevelési feladatok:

- a) Irányított szabadidőhöz b) Tanulás irányításához

Szervezési feladatok:

A csoport du. napirendje: 12³⁵–16³⁰-ig

- ebédeltetés
- levegőzés, kötetlen szabadidő
- irányított szabadidő
- előkészület a tanulásra
- tanulásirányítás
- uzsonnáztatás, szünet

Irányított szabadidő:

Milyen tevékenységeket ajánlok a gyermekeknek?

- a) Bevezetés (motiválás)
- b) Tartalmi rész (leírása)
- c) Értékelés (szempontjai)

5. sz. melléklet:

1. Tanulásirányítás folyamata

I. Bevezető rész (kb. 6-8 perc)

Tanulói tevékenység:

Hf. felelős beszámolója a de. történetkről

Hf. ismertetése,

javaslat az időbeosztásra

tanári tevékenység:

motiváció:

- érdekes feladat
- didaktikai játék
- problémás feladatok megbeszélése közösen
- tanulási technika megtanítása

Szóbeli tanulási technikák

- tudottak felidézése
- végigolvasás
- lényegkiemelés
- önellenőrzés
- a nem tudott újraolvasása

A vers tanulásának technikája

- elképzeli
- valamennyi tudott sort elmondja

II. Egyéni tanulás

(kb. 40-50 perc)

• Sorrend: könnyű-nehéz szóbeli-írásbeli egyéni időtervezés

- A képességekhez mért önálló tanulás
- Tanulási technika alkalmazása
- Önellenőrzés (írásbeli, tartalmi, helyesírási)
- Kézikönyv használata

III. Ellenőrzés, értékelés

(kb. 10 perc)

- önellenőrzés
- tanulópár
- felelős

• Név szerint kik igényelnek egyéni segítségnyújtást, amennyi a közvetlen továbbhaladáshoz szükséges

• tanulási technika alkalmaztatása, javítása megfigyelése

• folyamatos korrekció folyamatos ellenőrzés

minőségi ellenőrzés név szerint kikenél?

Az egész csoport mennyiségi munkájáról tájékozódik

ÉRTÉKELÉS

összértékelés

Felelősi értékelés

Egyéni és csoportértékelés a magatartás és tanulói munkáról

Dicséret-elmarasztalás

Tanácsok:

a) A tanulásirányítás folyamatának megtervezéséhez, vezetéséhez

- A tanulási kedv fenntartása.
- Minden gyermek képességeinek megfelelően maradéktalanul készüljön fel a tanítási órákra.
- A nevelői irányítás fokozza a gyermek tanulási önállóságát.
- A gyermekek sajátítsák el a nekik célszerű tanulási technikákat.
- A tanulás időpontjának meghatározása a napirendben, alapelv, hogy az ebéd és a tanulás között 60 percet (legalább) a szabadban töltsenek a gyermekek.
- A hf.-ről már a gyermekek megérkezésekor tájékozzódjon a nevelő.

b) Tanulásirányítás

Szervezési feladatok: megfelelő környezeti teendők biztosítása (szellőztetés, esetleg teremrendezés) szükséges tanszerek előkészítése (kézikönyv szépirodalmi könyv, rajzlap, rajzeszköz).

Motiváció: lehetőleg derűs nevelői magatartással „előhívni” a gyermekek tevékenységre hangolt beállítódását.

(Egy-két érdekes feladat vagy találós kérdés, esetleg rövid didaktikai játék segíthet).

Emlékeztetni a tanulás utáni szabadidős programra.

A napi feladatokkal kapcsolatos problémák tisztázása, a gyermekek átnézik az aznapi feladatokat, ha számukra megoldhatatlan problémákat látnak, kérdeznek (diff.).

A nevelő ismert tanulási technikára emlékeztet vagy újat ismertet frontálisan, időtervezés lehet egyéni – ennek nevelői ellenőrzése.

A nevelő az ismeretek önálló bővítésére ösztönöz, pl. felhívja a figyelmet a gyermekeknek szóló ismeretterjesztő könyvekre.

A gyermekek önálló tanulása.

Egyéni korrekció, esetleg kiscsoportban.

A szükséges minimális segítséget adják, ami a továbbtanuláshoz okvetlenül szükséges.

Az alkalmazott tanulási technikák megfigyelése, feljegyzése gyermekenként.

Ellenőrzés: tanulás közben szükség szerint. Valamennyi gyermek önálló tanulásának befejezése után az ellenőrzés különálló rész a tanulásirány folyamatában.

A nevelő egyeseket közvetlenül, a többieket felelősök vagy tanuló párok útján közvetlenül ellenőriz. Mennyiségi ellenőrzés az egész csoportra, minőségi ellenőrzés kiscsoportra terjedjen ki minden alkalommal.

Értékelés: A nevelő a relatív teljesítményt és az alkalmazott tanulási technikát értékeli, amit az aznapi feladatoknál alkalmaztak a tanulók.

Tanulmányi foglalkozás tervezése, levezetése a napközis otthonban

Megfigyelési, elemzési szempontok:

1. Milyen szempontok szerint tervezte meg a felkészülés sorrendjét, időbeosztását, és a tervezésbe bevonta-e a gyerekeket?
2. Hogyan jutott kifejezésre a foglalkozás szervezésében, felépítésében a differenciált foglalkozásra való törekvés?
3. Hogyan teremtette meg a fegyelmezett, ugyanakkor saját ütemben végezhető munka lehetőségét?
4. Az egyes tárgyak feldolgozására, számonkérésre milyen módszereket, módszerkombinációkat választott?

Az alkalmazott módszerek hogyan szolgálták a tanulók motiválását?

6. sz. melléklet:

2. Szabadidős tevékenység vezetése

Célok, feladatok:

- Az egészséges életmód szokásainak kialakítása
- A gyermek társas kapcsolatainak alakítása

Valamennyi gyermek rendelkezzen kölcsönös rokonszenvi kapcsolattal, legyen képes saját és mások magatartásának értékelésére, szerezzon gyakorlatot csoportmegbízások teljesítésében, szerezzon tapasztalatokat elé-, fölé- és mellérendelt társas helyzetekben, vegyen részt a csoportszokások, csoportmagányok kialakításában.

A szabadidős foglalkozás segítse elő az egyéni érdeklődés és képességek kibontakozását.

Javaslatok:

- A napközi otthoni nevelés valamennyi területén helyezjük előtérbe a gyermek önálló tevékenységét.
- Teremtünk a tevékenységekhez szabad, otthonos légkört és az adott tevékenység által megkívánt magatartási szabályok betartását tegyük lehetővé.

A szabadidős programok szervezésében a nevelői kezdeményezés és a gyermek lehetőség szerinti szabad választása érvényesüljön.

Az egyes területeken (pl. társas magatartás, szabadidő felhasználás) elmara-dók hátrányainak csökkentésére egyéni, kiscsoportos foglalkozásokat szerve-zünk.

Teremtjük meg a tevékenységekhez szükséges körülményeket (anyagok, eszközök biztosítása, bútorok célszerű átrendezése).

A vonzó csoportéletet a szabadidő tartalma adja.

Igyekezünk szükségletté fejleszteni az aktív, kreatív szabadidős elfoglaltságot. A közömbös gyermek esetében először a nevelőnek kell kapcsolatot teremtenie és csak utána kezdeményezhet tevékenységet.

Szabadidős tevékenység általában kiscsoportban folyik, frontálissá közös (sport) játék válhat vagy a bábozás.

Egyébként a séta, a kirándulás, a mozilátogatás is frontális program. A szabadidős tevékenységek talán legjobban bevált formája a *csoportközi foglalkozás* a gyermekek érdeklődését legnagyobb mértékben ezek a foglalkozások elégítik ki. (Pl. 3-4 csoportnál sport, rajz, technika a változtatható foglalkozások.)

Szabadidős foglalkozás a napközi otthonban

A megoldás menete:

1. Tájékozódás a szakirodalomban, **ennek rögzítése írásban.**
2. Előzetes ismerkedés a napközis csoporttal és a nevelővel, tájékozódás a tanulók érdeklődéséről.
3. A választott szabadidős foglalkozás feladatának, céljának tanulmányozása, **írásban való rögzítése.**
4. A szabadidős foglalkozás egy mozzanatának (vagy egészének) önálló – rövid – **megtervezése**, ennek **leírása.** (A választott tevékenység lehet pl. játéktanítás szabadban vagy teremben, manuális tevékenység irányítása, táncitanítás, közös bábozás vagy dramatizálás stb.)
5. A tevékenység önálló szervezése, irányítása a napközis csoportban.
6. A foglalkozás után **írásos elemzés, önértékelés.** Beszélgetés a nevelővel a tevékenység sikeréről. (Ha lehet, a nevelő is adjon néhány soros véleményt!)

Az elemzés szempontjai:

- Indokolja, miért választotta az adott tevékenység irányítását!
- A tevékenység szervezése, irányítása közben milyen nehézségek, problémák adódtak?
- Hogyan érezte magát a foglalkozáson? Miért?
- Hogyan reagáltak a tanulók utasításaira, kéréseire, értékeléseire?
- Hogyan oldotta meg a nevelési célokat a foglalkozáson?
- Elégedett-e nevelő magatartásával? Miért?

7. sz. melléklet:

Fonj, gyúrj, hajts! évindító túra Egy kitalált rendezvény forgatókönyve és költségvetése

Az előkészítés forgatókönyve

Az iskolák rendelkeznek olyan oktatási napokkal, amelyek tanítás nélküli munkanapok. Ilyen például az évindító túra szeptember elején. Erre napra terveztem egy játék napot, amely séta, manuális foglalkozás, kiállítás készítés és vetélkedő is egyben.

A rendezvény neve: Fonj, gyúrj, hajts! év indító túra

Időpontja, időtartama: 2009. szeptember 4. péntek. 8⁰⁰ – 14³⁰ óra

Helyszínei: Tűzoltó Múzeum, Kopcsik „Marcipánia”, Történelmi tárház

Célkitűzései: a város több nevezetességének a megismerése az EVAT bérlet felhasználásával, a „pihenő helyeken” manuális foglalkozások beiktatásával. Az elkészült „alkotások” kiállítása, memória verseny.

A rendezvény szervezője: Mezei Sándorné /MS/

A rendezvény támogatói: szülők

Előkészület: útvonal terv elkészítése,

- városnéző kisvonal megrendelése,
- EVAT bérlet megvásárlása: (500 Ft), érvényes Tűzoltó Múzeumba, a Kopcsik „Marcipánia”és Harangöntő-Házba, a Történelmi Tárházba, és a Sportmúzeumba /és elvitele/
- Eső elleni öltözék /szükség esetén/
- Időpontok egyeztetése: városnéző kisvonal

Tűzoltó Múzeum
Kopcsik Marcipánia
Történelmi Tárház

- Pénz beszédése: városnéző kisvonat: **200.-Ft +**

Kopcsik Marcipánia: marcipán gyurma
megvásárlása: **380.-Ft**

Célközönség: EKF Gyakorló Iskola 2. c osztályos tanulói

Várható létszám: 30 fő

Rossz idő esetén a rendezvényt máskor tartjuk meg. Ha hirtelen romlik el az idő az I. III. foglalkozás az iskolában megtartható.

Az előkészítés részletes forgatókönyve

Előzetes feladat megnevezése	Határidő	Felelős(ök)
EVAT bérlet megvásárlása	2009. március 30.	
Útvonal terv elkészítése	2009. augusztus 14.	
Városnéző kisvonat megrendelése	2009. augusztus 24.	
Időpontok egyeztetése	2009. augusztus 24.-25.	
Pénz beszédése a gyerekektől	2009. szeptember 2.	
Anyagok beszerzése, elő készítése - 3x24 db 30 cm hosszúságú, vastag fonal - ollók - 24db A3-as géppapír	2009. szeptember 3.	
Foglalkozás lebonyolítása	2009. szeptember 4.	

Szervezési és lebonyolítási forgatókönyv

Idő-pont	Határ-idő	Program neve, feladatok	Helyszíne	Tárgyi feltételek	Egyéb rendezői feladatok	Kifizetési módok	A feladat felelőse
2009. szeptember 8 ⁰⁰	30'	Gyülekezés	osztályterem	Felszerelések ellenőrzése. - fonalak (24 db), ollók - A3-as géppapír (24db) - hátizsákok	Délelőtt programjának megbeszélése		
8 ³⁰	30'	Tízórai	ebédlő				
9. ⁰⁰	5'	Helyfoglalás a városnéző kisvonalat	Iskola előtt Bartók tér 4. sz.	kisvonalat		200.- Ft/fő	
9 ⁰⁵	15'	Kisvonalat a Tűzoltó Múzeumba	- Neumayer u. - Vörösmarty u. - Kisaszszony u. - Tűzoltó tér	kisvonalat hangosítás	Ismertető szöveg		
9 ²⁵	35'	I. foglalkozás - csomózás - fonás tanulása	Tűzoltó Múzeum	- fonalak (24 db), ollók	Manuális foglalkozás vezetése		
10 ⁰⁰	15'	Séta a Kopcsik Marcipániába	Knézich K. u. Harangöntő u.		Ismertető szöveg		

Időpont	Időtartama	Program neve, címe	Helyszíne	Tárgyi feltételek	Egyéb rendezői feladatok	Kifizetési módok	A feladat felelőse
10. ¹⁵	10'	Mellékhe-lyiség használata, kézmosság	Kopcsik Marcipánia				
10. ²⁵	45'	II. foglalkozás Őszi gyümölcsös tál készítése	Kopcsik Marcipánia udvarán	Asztalok, székek	Manuális foglalkozás vezetése	380.- Ft/fő	
11. ¹⁰	15'	Séta Történeti Tárházba	Harangöntő u. Dobó u. Fasola H. U.				
11. ²⁵	35'	III. foglalkozás Csákó hajtás		- A3-as géppapír/24db	Manuális foglalkozás vezetése		
12. ⁰⁰	30'	Séta vissza az iskolába	Hibay K.u. Kossuth L.u. Deák F. u. Telekessy u.		Csoportos közlekedés szabályainak betartatása		
12. ³⁰	30'	EBÉD	Iskola		Mellékhe-lyiség használata, kézmosság		

Utómunkálatok lebonyolítási forgatókönyv							
Idő-pont	Időtár-tama	Program neve, címe	Helyszíne	Tárgyi feltéte-lek	Egyéb rendezői feladatok	Kifizetési módok	A feladat felelőse
13 ⁰⁰	30'	Kiállítás szervezése az elkészített munkákból	osztályterem	Faliújság, vitrin	Készítők nevének a feltüntetése		
13 ³⁵	15'	Melyik a legszebb őszi gyümölcsös tál?	osztályterem	Faliújság, vitrin			
13 ⁴⁵	45'	Kötetlen játék, levegőzés az udvaron	udvar		Baleset védelem!		
14 ³⁰	45'	Mire emlékszem? Memória játék a délelőtti élményekről.	osztályterem	<ul style="list-style-type: none"> •karalábé •répa •alma 	Zöldségek megtisztítása. Minden új, szépen megfogalmazott délelőtti élmény egy „vitamin falatot” ér.	Szülői felajánlás	

3. költségvetés

KIADÁSOK		BEVÉTELEK	
Kisvonat 200.-Ft/fő	<i>6.000.- Ft</i>	Szülők befizetése	6.000.- Ft
EVAT bérlet 500.-Ft/fő	<i>15.000.-Ft</i>	Szülők befizetése	15.000.-Ft
Kopcsik Marcipánia marcipángyurma: 380.-Ft/fő	<i>11.400.-Ft</i>	Szülők befizetése	<i>11.400.-Ft</i>
ÖSSZESEN	<i>32.400.-Ft</i>	ÖSSZESEN	<i>32.400.-Ft</i>

8. sz. melléklet

Szakköri foglalkozáson való részvétel

Pedagógiai célok:

1. Szerezzen ismereteket, tapasztalatokat:
 - a) Az iskolai élet szerves részét alkotó, különböző szakterületen folyó munkáról.
 - b) Hogyan jut kifejezésre a szakági munka tervezésében, szervezésében a gyerekek igénye, érdeklődése, a társadalom szükségletei, és az iskola lehetősége?
 - c) Hogyan épülnek be a szakköri közösségek az iskola közösségi rendszerébe?
 - d) Milyen módon hat vissza az eredményes szakköri tevékenység az iskolai tanulmányi munkára?
2. A hallgatók vegyenek részt a szakkör munkájában. Gyűjtsenek tapasztalatot, élményeket szakterületük valamelyikén működő szakkör tevékenységéről.

A megoldás menete:

- a) Irodalom tanulmányozása.
- b) Célzott beszélgetés a szakkör vezetőjével.
- c) Vegyen részt valamely szakkör (szakági tevékenység) egy foglalkozásán, részletesen rögzítse a foglalkozás menetét, elemezze a látottakat.
- d) Összegezze mondanivalóját a tanulók szakági tevékenységéről.
- e) Érdeklődési köre alapján kapcsolódjon be a szakköri munka valamely fázisába, s azt önállóan valósítsa meg. (Szakköri foglalkozás önálló megtartása, szakági verseny szervezésében való részvétel, egyéb szervezés vállalása stb.) Készítsen tervet a szakkör vezetőjével, konzultáljon az egyéni feladat elvégzésének lehetőségeiről.

Tanórán kívüli tevékenység –vetélkedő

Pedagógiai cél:

A gyermekek magatartásának megfigyelése tanórán kívüli tevékenységben, egy vetélkedő versenyhelyzetében.

Tapasztalatszerzés a vetélkedők szervezésének, irányításának lehetőségeiről.

Módszer: Megfigyelés.

Feladat:

1. Készítsen vetélkedő-forgatókönyvet. A forgatókönyv tartalmazzon elméleti és gyakorlati, ügyességi, írásbeli és szóbeli feladatokat. Ezt mellékelni is kell.
2. Vezesse le a vetélkedőt az adott osztályban.
3. A vetélkedő után, a megadott szempontok alapján rögzítse észrevételeit.

A megfigyelés szempontjai:

- Mely feladatok arattak nagyobb sikert (elméleti, gyakorlati vagy ügyességi feladatok)?
- Mely feladatok nem tetszettek vagy nem sikerültek?
- Milyen volt a csapatok egymás közötti viszonya?
- Hogyan osztották meg a feladatokat a csapaton belül?
- Hogyan szerepeltek egymás előtt a gyerekek, mennyire voltak bátrak egymás előtt?
- Milyen volt az aktivitásuk? Mennyien vettek részt egy-egy feladat megoldásában?
- Hogyan oszlik meg a részvétel?
- Hogyan mutatkozott meg a gyerekek érdeklődési területe? – Hogyan reagáltak az egyes feladatokra?
- Hogyan tudták alkalmazni ismereteiket?

6. ESTEFÁNNÉ VARGA MAGDOLNA – SALLAI ÉVA: A TANÁRI FELVÉTELI ELJÁRÁSBAN ALKALMAZHATÓ MÓDSZEREK A PÁLYAALKALMASSÁG MEGÍTÉLÉSÉRE

A tanári mesterképzési szakra belépés feltételeit a 15/2006. OM rendelet 6.2 pontja tartalmazza. A felvételi eljárás során a tanári mesterszakra jelentkező hallgatók motivációs beszélgetésen vesznek részt.

A motivációs beszélgetés általános célja:

- a tanári szakma betöltéséhez szükséges személyes motívumok feltárása, valamint
- annak felmérése, hogy a jelölt milyen ismeretekkel bír a jelenlegi oktatási rendszer főbb elméleti, nevelésfilozófiai és módszertani irányzatairól,
- milyen átfogó ismeretekkel rendelkezik a mai oktatási rendszer felépítéséről, struktúrájáról és alternatív formáiról.

A beszélgetés célja még, hogy megállapítsa a jelölt általános tájékozottságát a választott szakterület differenciált kérdésköreiről.

A bizottság tájékozódjon a jelölt habitusáról, kommunikációjáról, általános személyiségbeli megnyilvánulásairól, attitűdjéről.

Feladata: annak eldöntése, hogy a jelöltek személyiségállapota, szakmai felkészültsége alkalmassá teszi-e őket a tanári pályára.

A tanári pályalkalmasság mérését szolgáló módszertani eszköztár kialakítását tűztük ki célul a TAMOP 4.1.2 B 13. alprojektjében. A tanári pályalkalmasság mérését szolgáló eszköztár kialakítása olyan mérőeszközök kifejlesztése, amelyek alkalmazhatóak a felvételi eljárás keretében a pedagógusjelöltek alkalmasságának megítélésére.

Módszerei: Olyan módszereket mutatunk be, amelyek alkalmazhatók a felvételi eljárás részét képező motivációs beszélgetés során. Ez a beszélgetés alkalmas arra, hogy minél pontosabban megítélhető legyen a felvételiző pályalkalmassága mind általános és pedagógiai tájékozottsága, mind személyiségi

jellemzői alapján. Természetesen egy beszélgetés csak korlátozott lehetőséget teremt a jelölt megismerésére, de valószínűleg segíti a legalkalmasabb jelentkezők kiválasztását. Különösen fontosnak tartjuk a többféle feladathelyzetben megnyilvánuló jelöltről kialakult összbenyomás és a képzési követelmények összevetését.

A beszélgetés időtartama minimum 30 perc. A bizottság tagjainak száma minimum 2 fő. Az egyik oktató vezeti a beszélgetést, a másik pedig jegyzeteket készít, kitölti a megfigyelőlapot és leírja az értékelést, de természetesen bekapcsolódhat a beszélgetésbe is.

A következőkben megadjuk a módszerekhez tartozó instrukciókat, a fontosabb szempontokat, amelyekre figyelve a jelölt egyes képességeit, attitűdjét és viselkedését véleményezni és értékelni lehet.

A módszerekhez tartozó szövegek, konfliktushelyzetek, képek, karikatúrák csak MINTÁK! Minden tanárképző intézmény maga állíthatja össze azokat a konkrét eszközöket, amelyeket a beszélgetésekben alkalmaz.

A módszerek ismertetése után olvasható az értékelőlap.(1. sz. melléklet)

Az egészségügyi alkalmasság igazolása:

A motivációs beszélgetésre a jelentkezőnek magával kell hoznia a háziorvos által kitöltött és a jelentkező által aláírt egészségügyi alkalmassági lapot, mellyel igazolja, hogy a pályára való alkalmasság szempontjából kizáró okként szereplő egészségügyi problémák a jelentkezőnél nem állnak fenn. Az értékelőlapot követően található meg a nyomtatvány az egészségügyi alkalmasság igazolására. (2. sz. melléklet)

A felvételi eljárásnál alkalmazható feladatok

- 6.1. Személyes tapasztalatok, motivációk, pedagógiai nézetek megfogalmazása**
- 6.2. Pedagógiai problémák felismerése, értelmezése karikatúrák segítségével (10 karikatúra)**
- 6.3. Egy iskolai konfliktushelyzet értelmezése**
- 6.4. Egy rövid szakmai szöveg értelmezése**
- 6.5. Kreatív szövegalkotás (10 kép)**
- 6.6. Empátiás képesség vizsgálata fotók segítségével (10 kép)**

6.1. Személyes tapasztalatok, motivációk, pedagógiai nézetek megfogalmazása

Instrukció és kérdések:

Meséljen legkedvesebb tanáráról! Milyen tanár szeretne lenni? Milyen tanulási helyzeteket szeretett az iskolában? Mivel foglalkozik a legszívesebben, mi érdekli a legjobban az adott időszakban? Milyen előzetes pedagógiai (tanítási) tapasztalatai, olvasmányai vannak?

Javasolt értékelési szempontok: (személyes pedagógiai nézetek, személyes kompetenciák)

Milyen típusú tanár példa a jelölt számára? Mennyire széles az érdeklődési köre? Milyen mélységű kíváncsiság jellemzi a jelöltet? Milyen motiváció ismerhető fel a jelölt szavaiból? (Pl. csak a nyári szünet) Mennyire hiteles?

6.2. Pedagógiai problémák felismerése, megfogalmazása karikatúrák segítségével (10 karikatúra)

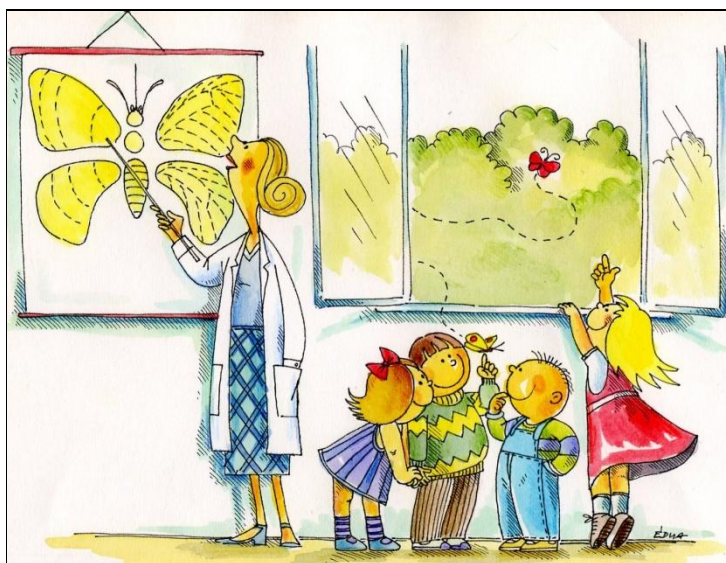
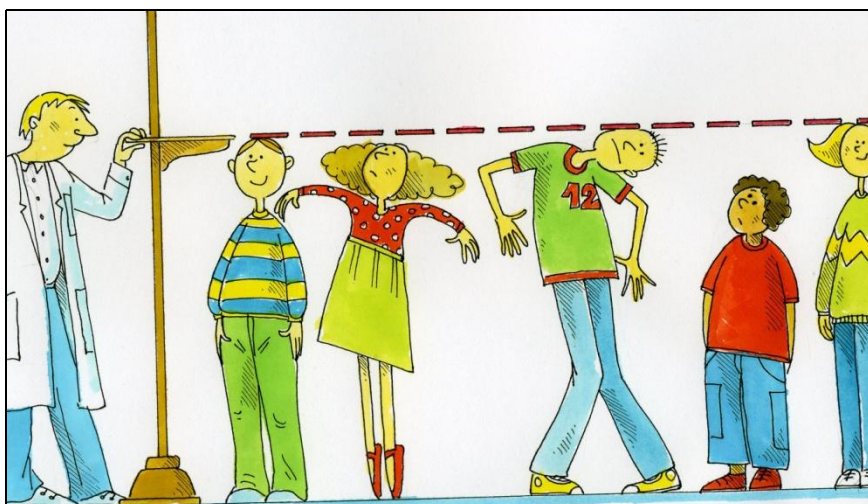
Instrukció:

Válasszon ki három képet, és néhány mondatban fogalmazza meg, milyen iskolai problémák jutnak eszébe ezekről a képekről!

Javasolt értékelési szempontok: (problémaérzékenység, személyes pedagógiai nézetek, humorérzék)

Ezek a képek gyakran előhívják személyes élményeket. A saját tapasztalatait hogyan formálja meg a jelölt? Milyen mértékben ismeri fel a pedagógiai problémákat?

MINTA GRAFIKÁK

(Szűcs Édua grafikus munkái)

6.3. Egy iskolai konfliktushelyzet értelmezése

Instrukció:

Olvassa el a történetet, és fogalmazza meg, mit gondol ezekről a helyzetekről!

Javasolt értékelési szempontok: (problémaérzékenység, szövegértés, szövegalkotás)

Megérti-e a konfliktushelyzet lényegét? Milyen nézőpontot választ a konfliktushelyzet értelmezéséhez? Milyen beállítódás jelenik meg a véleményében? A hatalom bevetésének mértéke eltér-e az elfogadhatótól?

MINTA HELYZETEK

Angol óra egy általános iskolai 8. osztályban. Néhány fiú szórakoztatja az utolsó padokban ülőket. A tanár nem tudja őket bevonni a munkába, akármilyen érdekes feladatot ad. Többszöri figyelmeztetés ellenére is tovább beszélgetnek. Kamaszos nevetés tör ki belőlük, mert az egyik fiú táskájába beleöntöttek egy üveg kólát.

Hetedik osztályban az utolsó témazáró dolgozatot osztják ki a diákoknak. Mint mindig, most is kéri a tanárnő, nézzék át a pontokat, hogy az esetleges tévedés időben kiderüljön. Misi nagyon elmélyülten hasonlítja össze a dolgozatát a szomszédjával, és pár perc múlva kijön az asztalhoz jelezni, hogy egy pont hiányzik a négyeshez, és ő megtalálta. Aláhúzott a tanárnő egy szót, pedig ő jól írta. Valóban a helyes formát lehet látni a füzetben, de látszik, hogy átírták az előző változatot. Misi annyit fűz hozzá, hogy először valóban rosszul írta, de még a dolgozatírásakor kijavította. A tanárnő pontosan emlékszik, hogy többször is elolvasta Misi dolgozatát, mert látta, hogy csak egy pont hiányzik a jobb jegyhez. Akkor nem volt benne javítás.

Nyolcadikos koráig Gabi szófogadó, szorgalmas, jól tanuló lány volt, egyike a legjobboknak. A gimnázium első évére azonban megváltozott, nem tanul, nem figyel, az osztályzatai is egyre gyengébbek. Édesanyja felkeresi az osztályfőnököt a fogadóórán, és ő is panaszkodik a lányára. Estéknként későn jár haza, nem mondja el hol volt. Amikor az iskoláról kérdezi, csak annyit mond, hogy halálosan unja az iskolát.

Egy nyolcadikos diák az iskolai büfében sorozatosan ezreseket költ. Gyakran megvendégeli osztálytársait is süteményekkel, üdítőitalokkal. Az egyik nap, az ügyeletes tanár látja, hogy az osztály fiútagjai kezükben nagy szendvicsekkel, üdítő poharakkal közelednek. Megkérdezi a fizető diákok: Honnan van neked ennyi pénz? A válasz rövid: Semmi köze hozzá.

6.4. Egy rövid szakmai szöveg értelmezése

Instrukció:

Olvassa el a kapott szöveget, és fogalmazza meg gondolatait, véleményét a leírtakkal kapcsolatban!

Javasolt értékelési szempontok: *Megérti-e az írás üzenetét? Képes-e megfogalmazni a lényegét? Milyen szinten fogalmazza meg a véleményét? Képes-e empátiával viszonyulni a szegénységben élő gyermekek problémájához? Érti-e a társadalmi különbségek jelentőségét a gyermekek fejlődésében?*

Boldog szegények? Avagy ki számíthat sikeresebb életpályára

A nyár során több gyereket tudtunk patronálókhoz vinni, és több látogatónk is volt, aki a mélyszegénységben élők helyzetét próbálta megérteni. Természetes, hogy a tapasztalatokból mindenki véleményt formál, megoldást keres, mérlegel.

Többen érdekes szemszögből nézik a helyzetet.

Egyesek megfogalmazták azt a tényt, hogy a mélyszegénységben élő gyerekek érzelmekben gazdagok, kiegyensúlyozottnak, boldognak tűnnek. A körülményeik miatt bizonyára siránkozó, kesergő, de legalábbis depresszióba süllyedt gyerekeket vártak. Ehhez képest boldog, mosolygó gyerekek szaladtak elénk, akik ölelgetve üdvözöltek bennünket, „csüngtek” rajtunk, és, ha meztőláb is, ha többen ruhátlanul is, ha koszosan, tetvesen is, de határtalan örömmel élték meg a találkozást. A kép csak tovább javult, amikor a foglakozást uzsonnával egészítettük ki. Boldogan rajzoltak, játszottak, papírsárkányoztak attól függően, hogy éppen mire adódott lehetőség. Veszekedés is csak az adományok körül bontakozott ki, hiszen nem juthatott mindenkinek egyforma focilabda vagy kisautó.

Szóval, akinek volt összehasonlítási alapja a fővárosi, gazdag gyerekekkel, azok azt mondták, a mi gyerekeink egészségesebb lelkületűek, mint a mindenhez könnyedén hozzájutó gazdagok. Számukra úgy tűnt, hogy a mieink boldogabbak, érzelmekben gazdagabbak, jobbak és stabilabbak az emberi kapcsolataik. Mert azok a gazdag gyerekek csak ülnek a mindennel ellátott szobáikban, de nincs örömük benne, a szüleikkel sem jó a kapcsolatuk, gyakran kábítószereznek, ellenőrizetlenül lesznek rabjai különféle káros szenvedélyeknek stb.

Biztosan így van. Nem vitatom: az első benyomások talán ezt sugallják.

Ám ha végiggondoljuk az életesélyeket, nem hiszem, hogy irigyelnünk kellene a mieinket, és hozzájuk képest szánakoznunk a gazdag gyerekeken. Hiszen ott a legtehetségtelenebb számára is megnyílhat az út. Ő feltételezhetően el fogja végezni az iskoláit, és megszerez legalább annyi tudást, ami segít neki elindulni valamerre. Nálunk a legtehetségesebbet is lehúzza a nyomor, az itteni iskola nem tudja felvenni a harcot a családok által képviselt értékrenddel, amit meghatároz a szülők iskolázatlansága és a munkalehetőségek hiánya.

Tisztában vagyok persze azzal, hogy a fővárosi gazdag családból származó gyerekek között is akadnak olyanok, akik már szinte az összes középiskolát bejárták, és sehol sem képesek megállni a helyüket. De még nekik is van valami lehetőségük. Számukra addig keresnek, amíg nem találnak, többé-kevésbé megfelelő intézményt. Aki nálunk kimarad az iskolából, annak nincs más lehetősége: végérvényesen lemorzsolódik.

Mindkét említett kategóriában lehetnek kivételek, de engem a többség sorsa nyomaszt. Gondoljunk csak Maslow szükséglet hierarchiájára! Akinek hiányoznak az alapvető létezési feltételei, annál a magasabb rendű szükségletek meg sem jelennek már. Márpedig a mélyszegénységben élő gyerekeknél a piramis alapját képező szükségletek maradnak kielégítetlenül.

L. Ritók Nóra (www.ofoe.hu)

Mi tartozik az osztályfőnökre, és mi nem? (részlet)

Meddig avatkozhat bele – tisztességesen – egy osztályfőnök a tanítványai életébe? Meddig avatkozhat bele a családok életébe? Azért kérdés ez, mert azt tapasztaljuk, hogy ha egy osztályfőnök foglalkozik a diákjaival, akkor óhatatlanul is beleavatkozik az életükbe. Értékeket, magatartási mintákat ad át, vonzó vagy taszító példává válik a diákok szemében. Ilyen értelemben kikerülhetetlen, hogy belelépjen a gyerekek életébe. Arra tehát nincs is lehetősége a tanárnak, hogy így ne legyen részese a gyerekek nevelődésének. De van egy olyan rétege is a beavatkozásnak, amiben az osztályfőnök már dönthet, sőt döntenie kell.

Létezik olyan felfogás, amely szerint az tartozik az osztályfőnökre, ami egy gyerek tanulmányi előmenetelével, iskolai pályafutásával és iskolai magatartásával összefügg. Így tehát az osztályfőnök felelős azért, hogy egy gyerek hogyan tanul, milyen a füzete, hogyan viselkedik az órákon, a szünetekben, az iskolai kirándulásokon, az ünnepélyeken. Nem felelős viszont azért, hogy milyen bulikba jár hétfőként, kik a barátai, milyen a kapcsolata a szüleivel, mit sportol, van-e barátnője vagy barátja. Ez a privát szféra, ebbe nem kell, nem is szabad a tanárnak belelátania és főleg beleszólnia. E felfogásnak következménye, hogy nem tartozik a tanárra a diák érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének egésze, csak annak iskolai metszete.

Amivel ez a felfogás megtámogatható: az iskola hivatalos intézmény, államilag előírt, sőt hatósági funkciói is vannak (az iskolakötelezettség betartása,

vizsgáztatás, a bizonyítvány kiállítása stb.), nem lenne tehát helyes, ha egy eleve elidegenedett intézmény, egy hatóság beleszólna a diákok életének privát szférájába. Váljon csak el nagyon világosan, mi közügy és mi magánügy, és ami nem tartozik szükségképpen az iskola kompetenciájába, azzal ne foglalkozzon az iskola, következésképpen az osztályfőnök sem. Továbbá: a gyerekek teljes személyisége fejlődésének nyomon követése vagy befolyásolása hallatlanul sok időt igényelne, tehát még ha szükség lenne is rá, akkor sem megvalósítható, hogy egy osztályfőnök minden tanítványának teljes személyiségfejlődését nyomon kövesse vagy befolyásolja. Egy osztályfőnök nem tud harminc gyerekkel négy éven át folyamatosan és személyesen foglalkozni. Ne vállaljon hát olyat, amit úgysem tud teljesíteni. És nemcsak az időhiány okán, hanem azért sem, mert nincs hozzá sem mindig személyes érintettsége, sem szakmai felkészültsége. Nagyon világos határvonalak húzhatók így: a gyerekek nevelése a családok feladata, és azok a nevelés egy szeletét mintegy átadják az iskolának, vagyis az iskola ezért és csak ezért felelős, ennyit és csak ennyit kell vállalnia. E felfogás szerint tehát az osztályfőnöknek az és csak az a feladata a gyerekekkel, ami az iskola lényegéből következik, ami az iskola falai között és iskolai időben történik, minden más sarlatánság vagy aránytévesztés.

Fogalmazzuk meg a másik végletes álláspontot is! Eszerint a gyerek bekerül az iskolába, de ott csak egész személyiséggel tud jelen lenni. Nincs délelőtti és délutáni énje, nem tudja függetleníteni magát attól, ami máskülönben vele történik. Ha előző nap meghalt a kiskutyája, szakított a barátnőjével, özszeveszett a szüleivel, az nyilvánvalóan kihat az iskolai létére és munkájára. Hozzátehetjük ehhez, hogy a középiskolások számára az iskola nemcsak a tanulás helye, hanem élettér is, a barátságok és szerelmek szövődésének helye, társas élettér, ahol, mint osztálytárs, mint közéleti szereplő is jelen van egy diák. A középiskolás életkorban nyitott egy gyerek a legtöbb szellemi és érzelmi hatásra, nem szabad tehát az iskolának ezt a lehetőséget kihasználatlanul hagynia, sőt, kell is befolyásolnia a diákok egész erkölcsi, szellemi, emberi fejlődését. Hiszen ki más teszi, ha nem az iskola? Honnan máshonnan kaphatna egy kamasz gyerek visszajelzéseket, ha nem az övele négy-hat éven át rendszeresen foglalkozó tanártól? És a kamaszkor nagy érzelmi válságai szintén ott zajlanak le a tanár-osztályfőnök szeme előtt. Hogyan veheti magának a bátorságot egy pedagógus, hogy ne reagáljon ezekre? Hiszen ahhoz szándékosan be kellene csuknia szemét-fülét, nem tudomásul venni, amit lát. Ráadásul érezhető a társadalmi igény is arra, hogy az iskola „egészében” nevelje a gyerekeket;

az „ezt tanultad az iskolában?” kérdése erre utal. És gyakori, hogy a szülők is az osztályfőnökhöz fordulnak, hiszen ki máshoz fordulhatnának a gyerekekkel kapcsolatban kérdéseikkel és kételyeikkel, bizonytalanságaikkal, segítségkérésükkel. Vagyis nem lehet olyan érzéketlen, figyelmetlen egy tanár, hogy elzárkózzon a saját diákjai elől, hogy csak a legszűkebben értelmezett iskolai kötelességekre redukálja munkáját, nagyjából úgy fogja föl a diákok személyiségét, mintha annak ez az egyetlen összetevője lenne. E felfogás következtetése, hogy az osztályfőnöknek igenis feladata minden diákjával személyesen törődni, mindegyikőjük teljes személyiségfejlődését befolyásolni a rendelkezésre álló néhány évben.

Fenyő D. György www.ofoe.hu

6.5. Kreatív szövegalkotás (10 kép)

Instrukció:

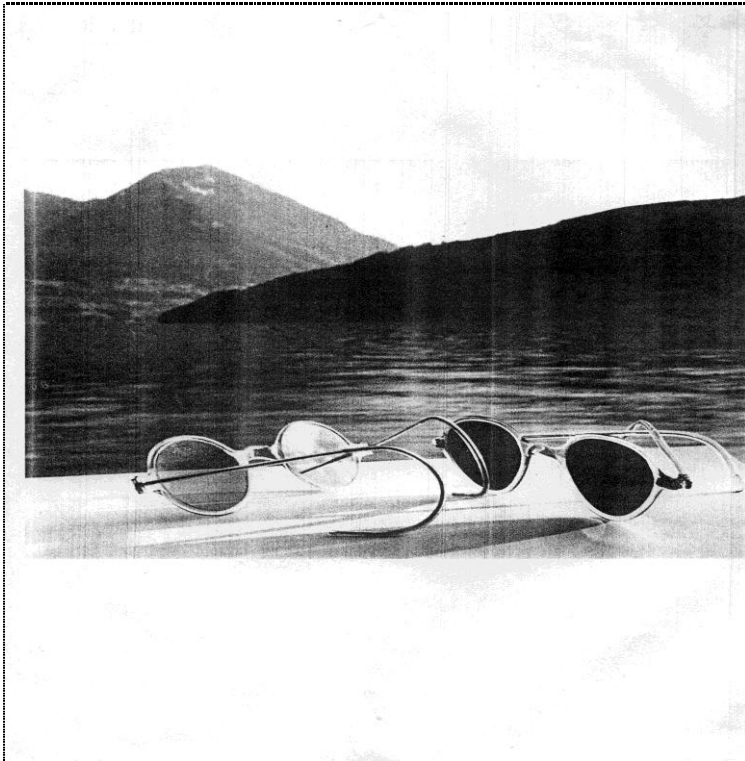
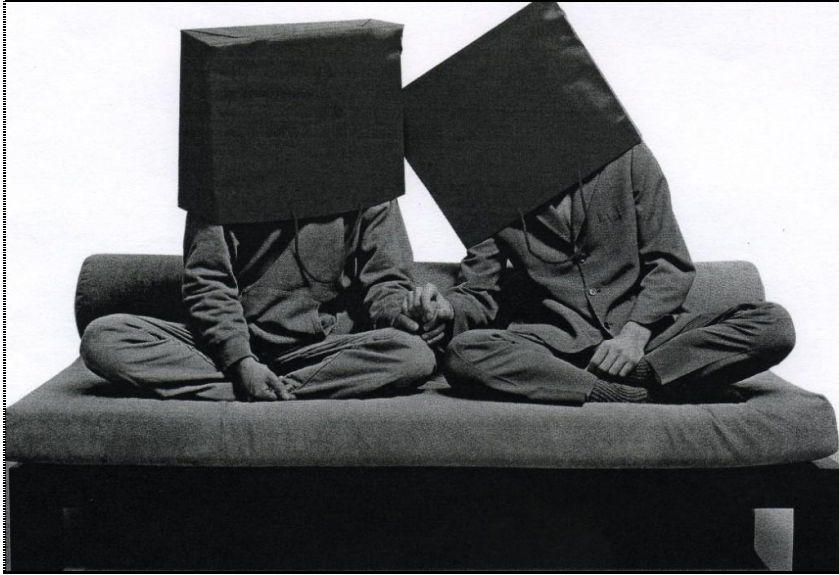
Válasszon ki egy képet, és alkosson egy rövid történetet a kép témája köré! A kiválasztott kép a történet egyik pontján (pl. eleje, közepe, vége) kimerevített kép legyen!

Javasolt értékelési szempontok: (kreativitás, humorérzék, szövegalkotás)

Milyen üzenete van a történet tartalmának? Milyen beállítódást tükröz? Mennyire színes, eredeti a történet? Érti-e a feladatot? Visszakérdez-e? Hogyan viszonyul a feladathoz?

MINTAKÉPEK

6.6. Empátiás képesség vizsgálata fotók segítségével (10 kép)

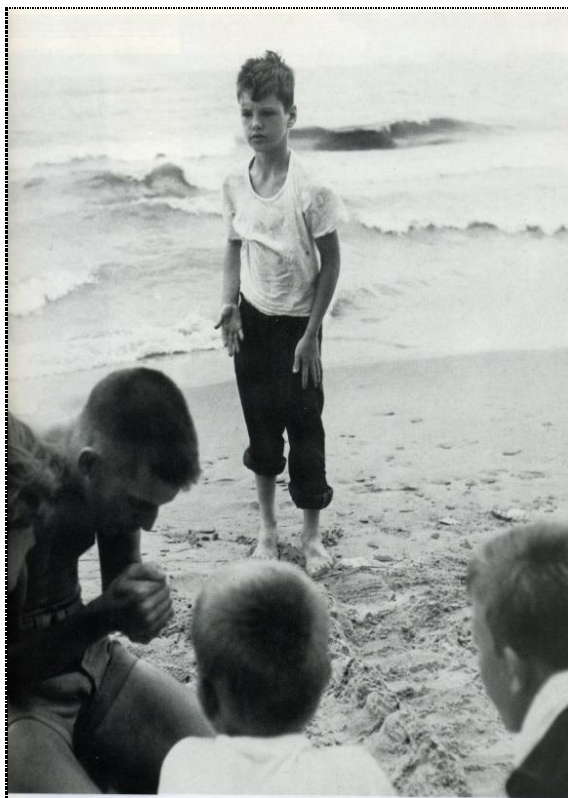
Instrukció:

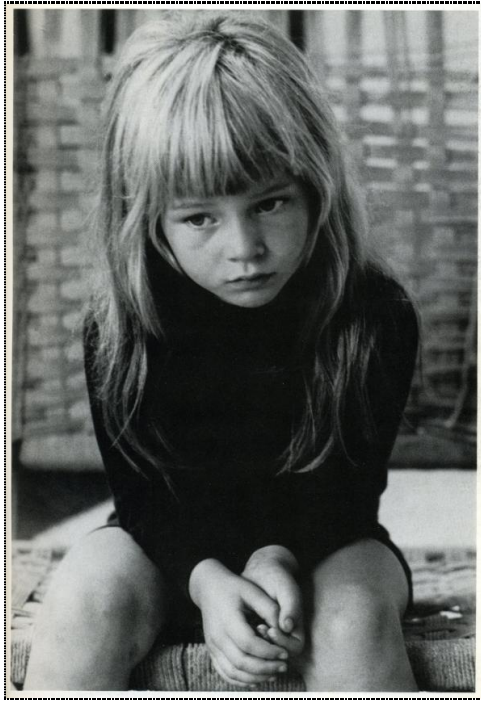
Válasszon ki két képet, majd egy-egy személyt, a képen szereplők közül! Fogalmazza meg, milyen helyzetben lehetnek ezek a szereplők, milyen gondolataik, érzéseik lehetnek!

Javasolt értékelési szempontok: (érzelmelek felismerése, empátia)

Könnyedén felismeri-e a kiválasztott szereplők érzelmeit? Képes-e többféle adekvát helyzet megfogalmazására?

MINTA KÉPEK

1. sz. melléklet:

**TANÁRI FELVÉTELI MOTIVÁCIÓS BESZÉLGETÉS
MEGFIGYELÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI LAP**

Jelölt neve:

A tanári kompetenciák fontos elemei	Gyenge/ Nem megfelelő	Közepes/ Megfelelő	Erős / Kiváló	PONTOK 1-5
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK	<i>jegyzetek</i>	<i>jegyzetek</i>	<i>jegyzetek</i>	
Megjelenés, kapcsolatfelvétel Helyzetnek megfelelő viselkedés Stílus				
Kommunikáció (verbális/nem verbális) gesztusnyelv				
Beszédalkalmasság, beszéd- kultúra, szókincs gazdagsága				
Szövegértés – szövegalkotás				
Pedagóguspálya iránti érdeklődés, kíváncsiság				
SZEMÉLYES JELLEMZŐK	<i>jegyzetek</i>	<i>jegyzetek</i>	<i>jegyzetek</i>	
Problémaérzékenység, nyitottság				
Kreativitás				
Empátia				
Személyes pedagógiai nézetek				
Személyes kompetenciák				
Szöveges összefoglalás:				Összpontszám:

Javasolt álláspont:

A mesterszintű tanár szak felvételijén szereshető maximális pontszám 100, ebből 50 pont adható a motivációs beszélgetésre. A felvételizőnek legalább az 50 pont 50%-át meg kell szereznie ahhoz, hogy a bizottság javasolja a tanár szakra történő felvételt.

2. sz. melléklet:

Egészségügyi alkalmassági lap

A pályázó neve: _____

Születési hely, idő: _____

Lakhely: _____

Az egészségügyi szempontból kizáró okok:

- a kommunikáció olyan mértékű gátoltsága, amely lehetetlenné teszi a tanulókkal való kapcsolattartást
- pszichés, mentális betegségek miatt tartós kezelés alatt áll

Kijelentem, hogy a pályázónál a fenti egészségügyi szempontból kizáró okok egyike sem áll fenn, a tanári képzésre a jelentkező egészségügyi szempontból alkalmas.

Dátum: _____

A háziorvos bélyegzője, aláírása: _____

NYILATKOZAT

Alulírott, _____ kijelentem, hogy a fentebb felsorolt kizáró okok egyike sem áll fenn, eltitkolt betegségem nincs.

a jelentkező aláírása

Tisztelt Jelentkező!

Kérjük, az egészségügyi alkalmasság igazolását a motivációs beszélgetésre szíveskedjék magával hozni!